

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sociální práce

Bakalářská práce

(Ne)možnost testování kvality omamných nealkoholových návykových látek preventivními a intervenčními programy v prostředí noční zábavy

The (im)possibility of testing the quality of non-alcoholic substances by
prevention and intervention programs in clubs

Autor práce:
Tereza Vejříková

V Praze 2018

Vedoucí práce:
Mgr. Anna Hofschneiderová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Anně Hofschneiderové za cenné rady, věcné připomínky, komentáře a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Též za podporu, kterou jsem celou dobu cítila a pozitivní energii, která mně dovedla až k poslední stránce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů, které jsou uvedené v přílohové části práce.

V Praze, dne 01.05.2018

[vlastnoruční podpis]

.....

Tereza Vejříková, DiS.

Klíčová slova (česky)

Omamné nealkoholové návykové látky, rekreační uživatelé, prostředí noční zábavy, prevence, intervence, harm reduction, veřejné zdraví

Klíčová slova (anglicky):

Non-alcoholic substances, recreational users, nightlife environment, prevention, intervention, harm reduction, veřejné zdraví

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje otázce možnosti snížení rizik vyplývajících z užívání omamných nealkoholových návykových látek v prostředí hudebních klubů a festivalů formou služby nabízející testování těchto látek.

Teoretická část se věnuje rizikům, která jsou způsobena rekreačním užíváním omamných nealkoholových návykových látek, dále preventivním programům v prostředí noční zábavy jejich smyslu a principům. Práce dále pojednává o možnostech testování kvality omamných nealkoholových návykových látek v zahraničí. Zároveň nabízí vhled do možnosti testování kvality látek v českém prostředí před rokem 2010 a po tomto datu, kdy ministerstvo vnitra vydalo své oficiální stanovisko, ve kterém změnilo svůj postoj k testování omamných nealkoholových návykových látek a další testování označilo za nezákonné. Snahou autora je též zasadit otázku možnosti či nemožnosti testování kvality omamných látek do konceptu lidské důstojnosti a zhodnotit legitimitu přístupu ministerstva vnitra k této otázce z hlediska tohoto konceptu.

Praktická část se zaměřuje na zkoumání potřeby testování nealkoholových omamných látek v tomto prostředí. Zkoumá zájem návštěvníků klubů o službu a to, jestli by jim tato forma harm reduction přišla jako vhodný intervenční prvek. Praktická část je zpracována metodou polostrukturovaného rozhovoru a bylo osloveno 7 respondentů. Ti byli vybráni náhodným výběrem, v druhé fázi metodou snowball. Respondenti byli též dotazováni, zda vnímají principy harm reduction jako vhodnou formu intervence. Výzkum byl prováděn přímo v prostředí klubu.

Abstract

The bachelor thesis is dealing with possibilities of harm reduction resulting from using non-alcoholics substances in clubs and festivals by testing these substances.

Empirical part is focused on needs of testing non-alcoholics substances in this kind of places. It focuses on research if visitors of the clubs are interested in this kind of service. Respondents were also asked if they saw this kind of harm reduction as a suitable intervention. The method of the research used was semi-structured interview with 7 respondents. The respondents were selected in the first phase randomly, then in the second phase by snowball method. Research was made directly in clubs.

Theoretical part is focused on risks which are connected with recreational using non-alcoholic substances as well as on methods of intervention and preventive programs in clubs – their purpose and principles they are governed by. Bachelor thesis further describes the methods of testing the quality of non-alcoholic substances that are used abroad. It also comments on how testing the quality of non-alcoholic substances operated in the Czech Republic before 2010 and after that date when the Ministry of Interior changed its attitude toward testing non-alcohol substances and issued its official statement prohibiting further testing. The author aims also to analyse the possibility of testing non-alcoholic substances from the perspective of human dignity and evaluate the legitimacy of the Ministry of Interior's attitude against the concept of human dignity.

OBSAH:

Úvod	1
1. VYMEZENÍ POJMŮ	3
1.1. OMAMNÁ NEALKOHOLOVÁ NÁVYKOVÁ LÁTKA	3
1.1.1 <i>Extáze</i>	4
1.1.2 <i>Pervitin</i>	4
1.2 LIDSKÁ DŮSTOJNOST.....	5
1.3 PREVENTIVNÍ A INTERVENČNÍ PROGRAMY	5
1.4 REKREAČNÍ UŽIVATELÉ NÁVYKOVÝCH LÁTEK.....	6
1.5 DROGOVÁ SCÉNA	6
1.6 SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ.....	6
1.6.1. <i>Prostředí noční zábavy</i>	7
1.7 TESTOVÁNÍ KVALITY NEALKOHOLOVÝCH NÁVYKOVÝCH LÁTEK.....	7
2. RIZIKA REKREAČNÍHO UŽÍVÁNÍ V PROSTŘEDÍ NOČNÍ ZÁBAVY A JEJICH DĚLENÍ	8
3. ZÁKLADNÍ PRINCIPY PREVENTIVNÍCH A INTERVENČNÍCH PROGRAMŮ V PROSTŘEDÍ NOČNÍ ZÁBAVY	10
3.1 PUBLIC HEALTH	10
3.2 HARM REDUCTION	11
4. PROGRAMY V PROSTŘEDÍ NOČNÍ ZÁBAVY V ČR A ZAHRANIČÍ	14
4.1 PROGRAMY PŮSOBÍCÍ AKTUÁLNĚ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ NOČNÍ ZÁBAVY A JEJICH SPECIFIKA	14
4.1.1 <i>Hard and Smart (Podané ruce, o.p.s.)</i>	14
4.1.2 <i>Chilli.org</i>	15
4.1.4 <i>Dance 8 (Centrum protidrogové prevence a terapie)</i>	15
4.1.5 <i>Party harm reduction (Progressive o.p.s.)</i>	15
4.2 ZAHRANIČNÍ PROGRAMY	16
4.2.1 <i>Crew2000</i>	16
4.2.2 <i>Techno+</i>	16
4.2.3 <i>Drug Scouts</i>	16

4.2.4	<i>ChEckiT!</i>	17
4.2.5	<i>Healthy nightlife toolbox</i>	17
4.3	ZÁKLADNÍ ROZDÍLY MEZI ČESKÝMI A ZAHRANIČNÍMI PROGRAMY	17
5.	VÝVOJ OTÁZKY TESTOVÁNÍ KVALITY NEALKOHOLOVÝCH NÁVYKOVÝCH LÁTEK V ČESKÉM PROSTŘEDÍ	19
5.1	VÝVOJ DO ROKU 2010	19
V	.....	19
5.2	VJÁDRĚNÍ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY Z ROKU 2010	19
5.3	ODBORNÁ VEŘEJNOST A JEJÍ POHLED NA ZÁKAZ TESTOVÁNÍ	21
6.	LIDSKÁ DŮSTOJNOST, SNIŽOVÁNÍ RIZIK VS. REPRESIVNÍ PŘÍSTUP STÁTU	23
5.	EMPIRICKÁ ČÁST	27
5.1.	CÍL VÝZKUMU	27
5.2.	METODA ZÍSKÁVÁNÍ DAT	27
5.3.	RESPONDENTI	28
5.4.	ROLE VÝZKUMNÍKA	28
5.5.	LIMITY VÝZKUMU	28
5.6.	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	28
5.7.	ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	30
5.7.1.	<i>Příležitosti užívání</i>	30
5.7.2.	<i>Význam místa a sociálního okolí, kde člověk užívá</i>	31
5.7.3.	<i>Negativní zkušenosti s nealkoholovými návykovými látkami</i>	32
5.7.4.	<i>Bezpečí respondentů v rámci noční zábavy</i>	35
5.7.5.	<i>Strach či stud při testování</i>	37
5.7.6.	<i>Vzdání se části látky vs. vědomí kvality látky</i>	38
5.7.7.	<i>Smysluplnost testování z pohledu respondentů</i>	39
5.8.	VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	41
6.	ZÁVĚR	43
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	45
	ZDROJE ONLINE:	46
	ZÁKONY A PRÁVNÍ DOKUMENTY:	48

Úvod

Problematika možnosti testování omamných nealkoholových návykových látek (dále rovněž jen „testování“) v prostředí noční zábavy je v kruzích odborné veřejnosti velmi živé a aktuální téma. Preventivní a intervenční služby, které zde pracují, nabízejí možnosti snižování rizik prostřednictvím testování tablet přímo v přirozeném prostředí. V roce 2010 vydalo ministerstvo vnitra stanovisko, které testování označilo za nezákonné.

První kapitola práce se věnuje vymezení pojmů, které jsou v práci používány. Jedná se o omamnou nealkoholovou návykovou látku, lidskou důstojnost a preventivní a intervenční programy, které v prostředí noční zábavy působí. Dále vymezuje, kdo je rekreační uživatel a co je míněno sociálním prostředím.

V druhé kapitole jsou popsána rizika rekreačního užívání v prostředí noční zábavy a to, jakým způsobem se dají rozdělit.

Třetí kapitola vymezuje základní principy preventivních a intervenčních programů. Jedná se o principy snižování rizik (harm reduction), která jsou popsána v předchozí kapitole, a také o ochranu veřejného zdraví (public health).

Ve čtvrté kapitole jsou popsány programy, které v současnosti v prostředí noční zábavy působí, jak v českém, tak zahraničním prostředí. Pozornost je věnována jejich specifikům a základním rozdílům mezi českými a zahraničními programy.

Pátá kapitola popisuje vývoj situace a změny, ke kterým došlo v otázce testování. Konkrétně se soustředí na přiblížení toho, jakým způsobem programy do roku 2010 v českém prostředí fungovaly a co se v daném roce změnilo v postoji ministerstva vnitra k této činnosti preventivních a intervenčních programů.

Předmětem poslední kapitoly teoretické části je zhodnocení otázky možnosti či nemožnosti testování z pohledu lidské důstojnosti člověka. Uvedené souvisí se zhodnocením postavení člověka jako subjektu nadaného svobodnou vůlí a z ní vyplývající autonomií, jakož i s postavením veřejné moci ve vztahu k tomuto člověku a otázkou nástrojů, které může veřejná moc využívat za účelem prosazení těch zájmů, které jsou v daném místě a čase vnímány jako veřejný zájem či veřejné blaho. Důraz je kladem především na otázku, jestli jsou represivní přístupy k rekreačním uživatelům návykových látek tím správným nástrojem pro snižování míry užívání omamných nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy.

Empirická část bakalářské práce si klade za cíl zjistit, zda rekreační uživatelé návykových látek, kteří se pohybují v prostředí noční zábavy, mají povědomí o kvalitě

látek, které užívají, a jestli vnímají možnost testování této kvality za smysluplnou. Zároveň se formou polostrukturovaného rozhovoru snaží zmapovat, zda by respondenti byli ochotni věnovat kus látky pro zjištění její kvality. Výzkum též zjišťuje, zda by respondentům ve využití této služby nebránil stud či strach přijít si látku otestovat.

1. Vymezení pojmů

První kapitola vymezuje pojmy, které je důležité znát pro pochopení práce jako celku. Zároveň některé pojmy upřesňuje a vymezuje, v jakém kontextu jsou v této práci použity.

1.1. *Omamná nealkoholová návyková látka*

Zákonnou definici „návykové látky“ lze v českém právním řádu nalézt v několika různých zákonech. Prvním z nich je zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (dále jen „protikuřácký zákon“). Pro účely tohoto zákona se rozumí „*návykovou látkou alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování*“.¹ Citovaná definice „návykové látky“ je základem též pro případný postih v rámci odpovědnosti za přešůpek na úseku ochrany před návykovými látkami.

Pro účely trestního postihu návykovou látku definuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a to tak, že „*návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*.“ Nealkoholovou látkou se rozumí všechny látky z vyjmenovaných, vyjma alkoholu.²

Omamná nealkoholová návyková látka, pro potřeby této práce, vychází z právní definice. V empirické části se objevuje též pojem droga. Primárně proto, aby bylo pro respondenty snazší pochopit, co se omamnou nealkoholovou návykovou látkou myslí.

V prostředí noční zábavy se primárně jedná o tzv. taneční drogy. Národní monitorovací středisko pro drogy označuje látky též za stimulantia.³ Látky zvyšují psychomotorické tempo a člověk může vnímat například urychlené procesy v mozku a myšlení. Spánek je pod jejich vlivem kratší a člověk si též nepřijde tolik unavený, vyvolávají euforii a pocit přívalu nové energie. Snižují chuť k jídlu. Nejtypičtějšími zástupci jsou metamfetamin (pervitin), amfetamin, kokain. Do kategorie se řadí i extáze,

¹ Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, § 2 písm. a).

² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 130.

³ DROGY INFO. *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: glosář pojmů* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=80>.

ačkoli může mít kromě stimulačních účinků, též účinky psychedelické.⁴ Právě extáze je látka, která se v rámci zahraničních programů na taneční scéně testuje primárně.

1.1.1 Extáze

Extáze bývá též označována jako MDMA - 3,4-methylen-dioxy-methamfetamin. Patří do skupiny látek odvozených od amfetaminu. Základní látkou, která je všem extázím společná, je phenethylamin. Tablety extáze však obsahují další psychostimulační a halucinogenní látky.⁵

Za největší rizika jsou na odborném poli vnímány problémy s předávkováním, dehydratací a nemožností odhadnout složení tablety, čímž může dojít například k otravě člověka, který ji užije.⁶ Riziko závislosti je na rozdíl od jiných látek ze skupiny stimulancií výrazně nižší.⁷

Z medicinského hlediska dochází v člověku po užití extáze k uvolnění Dopaminu a Serotoninu. Uživatel je též hyperaktivní. V těle dojde k úplnému vyčerpání všech zásob zmíněných látek, což po vyprchání účinku způsobuje propad duševního rozpoložení, primárně do negativních stavů.⁸

1.1.2 Pervitin

Pervitin je syntetický stimulant, patřící do řad amfetaminů. Ačkoliv je pervitin často vnímán, jako český „vynález“, byl používán už za druhé světové války pro vojenské účely. Vyvolává euforii a podporuje duševní výkon, je schopný relativně dlouhodobě zajistit člověku schopnost rychle a efektivně reagovat.⁹

---

⁴ KALINA, Kamil, David ADAMEČEK, Ivana BARTOŠÍKOVÁ, David BAYER a Pavel BÉM. *Drogy a drogové závislosti I: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. str. 164.

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.

⁶ NÁVYKOVÉ LÁTKY. *Informační portál o drogách a návykových látkách* [online]. 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://navykovelatky.cz/tanecni-drogy/extaze>.

⁷ EXTÁZE (MDMA). *Internetová poradna* [online]. 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.extc.cz/extaze--mdma-.html>.

⁸ FARMAKOLOGIE. *Neuropsychofarmakologie a prevence drogových závislostí* [online]. 2004 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

⁹ INFO DROGY. *Pervitin a metamfetamin* [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.infodrogy.estranky.cz/clanky/pervitin--metamfetamin-.html>.

Při opakovaném užívání se objevuje podrážděnost, psychická labilita a agrese, časem se objevuje anorexie a dochází k rozvoji psychotických stavů. Když účinek pervitinu po opakovaném užívání končí, též je spojen s depresivními stavy.¹⁰

1.2 Lidská důstojnost

Hendrych definuje v právnickém slovníku lidskou důstojnost jako ochranu před zacházením, které by snižovalo důstojnost člověka jako lidské bytosti.¹¹ Předmětnou definici však lze do značné míry považovat za tzv. definici kruhem. Uchopitelnější vymezení lidské důstojnosti lze nalézt např. v judikatuře Ústavního soudu České republiky. Ten s oporou o tzv. teorii objektu vymezil lidskou důstojnost jako příkaz zacházet s člověkem jako subjektem a nikoli jako s předmětem státní regulace.¹² K zásahu do lidské důstojnosti tak dochází vždy, je-li s člověkem manipulováno jako s věcí, jako s druhově zaměnitelnou veličinou.¹³

1.3 Preventivní a intervenční programy

Pro účely této práce se preventivními a intervenčními programy rozumí preventivní programy sekundární a terciární prevence. Podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, se jedná o terénní sociální službu, která je poskytována osobám, které jsou ohrožené rizikovým způsobem života.¹⁴ Sociální služba je provozována přímo v prostředí noční zábavy a její cílovou skupinou jsou především experimentátoři či rekreační uživatelé návykových látek.¹⁵ Dle encyklopedie sociální práce lze programy zařadit formou jak k terénní práci s uživateli návykových látek, tak terénní práci s mládeží. Smyslem je seznámit návštěvníky prostředí noční zábavy s principy bezpečnějšího užívání návykových látek.¹⁶ Často se jedná o osoby v adolescentním

---

¹⁰ BALÍKOVÁ, Marie. *Forezní a klinická toxikologie: laboratorní toxikologická vyšetření*. Druhé, doplněné vydání. Praha: Galén, 2017. ISBN 978-80-7492-304-3.

¹¹ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 339.

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04.

¹³ WAGNEROVÁ, Eliška. *Text Elišky Wagnerové o pojetí lidské důstojnosti u příležitosti kolokvia Ústavního soudu s Aharonem Barakem* [online]. 18.6.2014 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <http://eliskawagnerova.cz/aktuality/text-elisky-wagnerove-o-pojeti-lidske-dustojnosti-u-prilezitosti-kolokvia-ustavniho-soudu-s-aharonem-barakem>.

¹⁴ zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, § 33, č. 4.

¹⁵ PODANÉ RUCE. *Program terénní práce v prostředí noční zábavy* [online]. 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/informace-o-organizaci/aktuality/program-terenni-prace-v-prostredi-nocni-zabavy>.

¹⁶ MIOVSKÝ, Michal, Viktor MRAVČÍK a Silvia MIKLÍKOVÁ. Minimalizace rizik a škod. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7. s. 125.

věku, dle teorie adolescence.¹⁷ Jde tedy o osoby ve věku od 15 do 22 let. Adolescentní fáze života je odborníky vnímána jako fáze mezi dětstvím a dospělostí.¹⁸

1.4 Rekreační uživatelé návykových látek

Za rekreačního uživatele návykových látek považuje odborná literatura člověka, který návykové látky užívá za účelem „pobavit se“ v prostředí noční zábavy.¹⁹ V Mezioborovém glosáři pojmů z oblasti drog a drogových závislostí je definováno rekreační užívání drog jako „*neodborný a nepříliš přesný výraz pro užívání drog (obvykle nelegálních) za různých společenských a rekreačních okolností, za předpokladu, že důsledkem není vznik závislosti a dalších problémů.*“²⁰

V práci je zároveň s pojmem rekreační uživatel užíván též pojem „člověk,“ jako výraz lidskoprávního přístupu, ze kterého vychází i český soukromoprávní kodex.²¹

1.5 Drogová scéna

V glosáři pojmů se lze dočíst, že za drogovou scénu je považováno místo, kde se shromažďují uživatelé omamných nealkoholových návykových látek a místo, kde probíhá konečný prodej či distribuce. Drogovou scénu lze rozdělit na 3 typy. Otevřenou drogovou scénou se rozumí parky, nádraží a jiná veřejně dostupná místa. Za polootevřenou scénu jsou považovány kluby, restaurace, festivaly. Tato bakalářská práce pojednává právě o tomto typu drogové scény. Uzavřenou drogovou scénou jsou například byty či soukromé akce.²²

1.6 Sociální prostředí

Dle jednoho z možných pojetí lze chápat pojem sociální prostředí jako soubor podmínek, které člověka ovlivňují z vnějšku. Existují nezávisle na jeho prožitku. Pojem sociální prostředí lze vnímat též jako životní podmínky.²³

---

¹⁷ MATOUŠEK, Oldřich. Teorie adolescence. MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Encyklopedie sociální práce.*

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : dětství a dospívání.* 1. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8. s. 468.

¹⁹ ÚŘAD VLÁDY ČR. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/16610704-Zaostreno-na-drogy-5-obsah-definice-rekreacni-uzivani-drog-zasadni-vyzva.html>.

²⁰ KALINA, Kamil. *Jak žít s psychózou.* Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-563-6. s. 91.

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²² DROGY INFO. *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: glosář pojmů* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=80>.

²³ CALAFAT, Amador, Karl BOHRN, Juan MONTTESSAT, et al. *Nightlife in Europe and recreative drug use.* Palma de Mallorca, Spain: Irefrea, 1999. s.13.

1.6.1. Prostředí noční zábavy

Prostředí noční zábavy lze chápat jako preferované sociální prostředí, které osoby v adolescentním věku využívají za účelem odpočinku a sociálních interakcí. V kontextu užívání návykových látek se pak nejčastěji jedná o kulturní akce, koncerty či klubové akce, které jsou spojené s poslechem hudby.²⁴

1.7 Testování kvality nealkoholových návykových látek

Kvalitu nealkoholových návykových látek je možné testovat dvěma způsoby – kvalitativně a kvantitativně. Kvantitativní test je spolehlivější, jelikož odhaluje, které látky se v konkrétní tabletě či prášku nacházejí a v jakém poměru. Takovou možnost ale mají pracovníci přímo na tanečních akcích jen zcela výjimečně. Jedni z mála, kdo tuto službu nabízejí, jsou vídeňští "Check it!" Odhalení takovýchto tablet se zvýšeným rizikem ještě před jejich užitím přitom může předejít řadě závažných až smrtelných zdravotních komplikací.²⁵

V České republice se v současnosti kvantitativní testování nealkoholových návykových látek nerealizuje. Důvodem tohoto stavu je jistě i negativní postoj represivních orgánů k otázce legálnosti jakéhokoli testování nealkoholových návykových látek.²⁶ V minulosti byly užívány kvalitativní testy. Ty fungují na principu barevné reakce. Test se zbarví při detekci konkrétní látky. Tyto testy nemají co do průkaznosti složení tablet takovou kvalitu jako testy kvantitativní. Jejich pozitivem však je, že přitahují zájem uživatelů o odborné a praktické informace. Lze tedy říci, že když pracovník dobře interpretuje uživateli výsledek testu, snižuje tím riziko poškození zdraví uživatele či vzniku jiných akutních potíží.²⁷ Z toho vyplývá, že lze testování používat jako oslovovací nástroj při práci s rekreačními uživateli a tím zvýšit jejich povědomí o možných rizicích a o tom, jak těmto rizikům předcházet.

---

²⁴ CALAFAT, Amador, Karl BOHRN, Juan MONTESSAT, et al. *Nightlife in Europe and recreative drug use*. Palma de Mallorca, Spain: Irefrea, 1999. s.13.

²⁵ ŠUSTKOVÁ-FIŠEROVÁ, Magdalena. *Taneční drogy. Postgraduální medicína: odborný časopis pro lékaře*. Praha. 2014.

²⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.*

²⁷ ŠUSTKOVÁ-FIŠEROVÁ Magdalena. *Taneční drogy. Postgraduální medicína: odborný časopis pro lékaře*. 2014. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

2. Rizika rekreačního užívání v prostředí noční zábavy a jejich dělení

Užívání nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy s sebou přináší specifická rizika. Cílem programů, které jsou v tomto prostředí poskytovány, je tato rizika snížit a seznámit návštěvníky s jejich přítomností, jakož i s tím, jak jim předcházet.²⁸ Tato rizika jsou snižována právě službami, které jsou nabízeny preventivními a intervenčními programy v prostředí noční zábavy.

Podle webu Handbook Healthy Nightlife Toolbox lze rizika rozdělit do šesti kategorií:²⁹

- 1) akutní zdravotní problémy;
- 2) dlouhodobá rizika užívání drog;
- 3) agrese a násilí;
- 4) nebezpečný a nechtěný sex;
- 5) doprava, resp. řízení pod vlivem alkoholu a jiných drog;
- 6) společenské dopady.

V českém prostředí se specifikace drží primárně tří základních rizik:³⁰

- 1) riziko úmrtí;
- 2) riziko vzniku dalších zdravotních komplikací;
- 3) riziko řízení pod vlivem alkoholu a drog a s tím spojené dopravní nehody.

Je potřeba upozornit, že riziko úmrtí po užití extáze je velmi malé. Spouštěčem smrtelných komplikací je primárně dehydratace, která je spojená s dalšími nečekanými reakcemi těla v klubovém prostředí. Od roku 1998, kdy i v českém prostředí bylo zahájeno mapování v epidemiologických statistikách, nikdo v českém prostředí na předávkování

---

²⁸ PROGRESSIVE O.S. *Party harm reduction* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.progressive-os.cz/party-harm-reduction>.

²⁹ HANDBOOK HEALTHY NIGHTLIFE TOOLBOX. *How to create a healthy & safe nightlife*. Trimbos-instituut. 2010.

³⁰ DRÁPALOVÁ, Eva. *Metodika harm reduction a preventivních programů v prostředí zábavy v ČR*. Praha: Univerzita Karlova, 2009.

čistou extází, tedy čistým MDMA, nezemřel. Hlášená úmrtí po požití extáze jsou ve většině spojována s nevhodnou kombinací látek, či řízením motorového vozidla po požití návykové látky.³¹

Podle Výroční zprávy ve věcech drog v České republice v roce 2016 bylo namátkou otestováno 88 extází pro vědecké účely. Nejvíce účinné látky měla extáze s 47,1% látky, nejméně pak 5,9%. Zbytek tablet se skládal z příměsí jiných látek.³² Ze stejného zdroje zároveň vyplývá, že s kvalitou látky klesá i průměrná cena. 1 tableta extáze v roce 2008 stála průměrně 220,- Kč. V roce 2016 cena v průměru klesá na 190,- Kč.³³ To v konečném důsledku může vést naopak k rozšiřování drogové scény.

K řízení pod vlivem nealkoholových návykových látek lze ze statistik uvést, že ze všech řidičů, kteří měli dopravní nehodu mezi lety 2008 – 2012, bylo průměrně 12,5 % pod vlivem stimulancií.³⁴ Novější statistiky, které by odhalovaly konkrétní látky, pod jejichž vlivem řidiči způsobili dopravní nehodu nebo se dopravní nehody účastnili, dosud nejsou k dispozici.

---

³¹ FIŠEROVÁ, Magdaléna a Tomáš PÁLENÍČEK. *Testování tablet "extáze" – kvantitativní analýza obsahu*. 2014. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

³² Databáze otestovaných Extází v České republice je dostupná z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy/database/index.php>.

³³ MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog pro Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti 2015*: Česká republika. Praha: Úřad vlády ČR, 2016. ISBN 978-80-7440-200-5. s. 232.

³⁴ NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. *Statistiky řízení motorového vozidla po užití návykové látky* [online]. 2014 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2008-zaostreno-na-drogy/02-08-drogy-a-rizeni>.

3. Základní principy preventivních a intervenčních programů v prostředí noční zábavy

V předchozí kapitole byla popsána rizika, která mohou ohrozit rekreačního uživatele návykových látek. Tato kapitola pojednává o tom, jak rizikům předcházet, které programy se na zmírňování těchto rizik zaměřují a jaké nástroje k tomu používají.

Jedná se o programy, které vycházejí z principů terciární prevence – tj. přístupů public health a harm reduction. Cílem obou těchto přístupů je zlepšení nebo udržení kvality života uživatele látek.

3.1 Public health

V českých zdrojích lze public health nalézt též pod pojmy veřejné zdraví či ochrana veřejného zdraví. Nejpresnější vymezení je v zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Dle zákona se veřejným zdravím rozumí zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Jedná se o souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění.³⁵

Projevem přístupu public health k užívání nealkoholových návykových látek je v Evropě např. vytváření celostátních systémů stacionárních testovacích zařízení. V nich mohou uživatelé dobrovolně předávat své léky k chemické analýze, která odhaluje složení a ideální dávkování. Tímto způsobem je možné sledovat situaci na trhu a rychle zavádět strategie snižování škod v případech, kdy se na trhu s drogami objevují nebezpečné látky.³⁶ Uživatelé nelegálních návykových látek jsou hromadně varováni například prostřednictvím testovacích zařízení, které jsou součástí preventivních složek. Dále probíhá distribuce letáků v klubech. Varování v rámci ochrany veřejného zdraví jsou zveřejňována též v médiích.³⁷

---

³⁵ Zákon č. 258/2000 Sb., Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, § 2, č.1–4.

³⁶ BRUNT, Tibor a kol. *The Drug Information and Monitoring System (DIMS) in the Netherlands: implementation, results, and international comparison*. Drug Test. Anal. 2011. s. 621.

³⁷ KEIJSERS Leos, a kol. Participatory evaluation of a Dutch warning campaign for substance-users. Health Risk Soc. 2007. s. 10 a s. 283.

3.2 Harm reduction

Tento termín lze v české literatuře primárně najít pod označením snižování zdravotních a sociálních rizik, minimalizace poškození, minimalizace škod. Anglická literatura používá kromě pojmu „harm reduction“ též označení „risk reduction“.³⁸

Kalina přístup harm reduction charakterizuje jako „přístup minimalizace poškození, který si neklade za cíl abstinenci klienta od drog. Nevylučuje tuto perspektivu, ale nepokládá za nutné a účelné její okamžité, prvořadé a výlučné prosazování. Akceptuje, že klient v dané době užívá drogy a nechce, či nemůže přestat a snaží se zachovat klienta při životě a maximálně možném zdraví v bio-psycho-sociálním smyslu.“³⁹

Harm reduction neboli snižování rizik je jedním ze čtyř základních pilířů Národní strategie protidrogové politiky za období 2010-2018.⁴⁰ Tento přístup mimo jiné začíná převládat i v mezinárodním právu lidských práv. Představitelé několika lidskoprávních úřadů OSN, konkrétně pracovní skupina OSN pro svévolné detence, zvláštní zpravodaj pro mimosoudní, hromadné nebo svévolné popravy, Christof Heyns; pro otázky mučení a jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, Juan E. Méndez; pro právo každého na užívání nejvyšše dosažitelné úrovně fyzického i psychického zdraví, Dainius Pūras; a Výbor OSN pro práva dítěte připravili v roce 2016 k příležitosti zvláštního zasedání valného shromáždění OSN k problematice drog otevřený dopis. V něm konkrétně poukázali na to, že „uběhlo již deset let od doby, kdy první zvláštní zpravodaj pro právo na zdraví poprvé vyzval k implementaci programů harm reduction jako součásti závazků států vyplývajících z práva na zdraví. Po celou dobu následující dekády toto bylo opakováno ze strany řady držitelů lidskoprávních úřadů OSN, kteří vycházeli z prokázané účinnosti programů harm reduction, pokud jde o prevenci přenosu krví infekčních chorob a obecně o podporu zdraví a důstojnosti lidí, kteří užívají drogy.“⁴¹ Autoři otevřeného dopisu dále zdůraznili, že otázka implementace přístupu harm reduction je otázkou povinnosti státu, nikoli jeho dobrovolného rozhodnutí, když uvedli, že „poskytnutí harm reduction není

³⁸ MIOVSKÝ, Michal, Viktor MRAVČÍK a MIKLÍNOVÁ. *Minimalizace škod a rizik*. In: MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013 ISBN 978-80-262-0366-7. s. 123 – 126.

³⁹ KALINA, Kamil. *Úvod do drogové politiky: základní principy, pojmy, přístupy a problémy*. In: KALINA a kol. (2003). *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha, Úřad vlády ČR/NMS.

⁴⁰ MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016*. Praha: Úřad vlády ČR, 2017. s. 117.

⁴¹ *Joint Open Letter by the UN Working Group on Arbitrary Detention; the Special Rapporteurs on extrajudicial, summary or arbitrary executions; torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; the right of everyone to the highest attainable standard of mental and physical health; and the Committee on the Rights of the Child, on the occasion of the United Nation General Assembly Special Session on Drugs*, s. 6 [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Health/UNGASS-joint_OL_HR_mechanisms_April2016.pdf.

*pouze možností volby politiky daných států. Poskytnutí těchto programů lidem, kteří užívají drogy, včetně, avšak nikoli výlučně, klíčových intervencí UNODC/WHO/UNAIDS,⁴² zakládá spíše právní povinnost, která je součástí závazků států postupně realizovat právo na zdraví a chránit před nelidským a ponižujícím zacházením.*⁴³

Přístup harm reduction je univerzálně akceptovaným přístupem, a to včetně těch případů, kdy je uživatelem návykové látky dítě. To dokládá nejen výše citovaný otevřený dopis, jehož autoři označují přístup harm reduction jako součást srozumitelného přístupu k zajišťování ochrany a prosazování práv dítěte,⁴⁴ nýbrž rovněž nejnovější dokumenty Výboru OSN pro práva dítěte, či zprávy zvláštních zpravodajů OSN. Ve svém Obecném komentáři č. 21 z roku 2017, zaměřeném na postavení a práva „dětí ulice“, Výbor OSN pro práva dítěte poukazuje na to, že prostředí ulice s sebou nese vyšší riziko užívání návykových látek, zdůrazňuje však význam vzdělávání a služeb v oblasti zdraví, které „by měly být vstřícné a podporující, schopny porozumění, přístupné, bezplatné, důvěrné, neodsuzující, nediskriminační, respektující autonomní rozhodnutí učiněné dítětem.“⁴⁵

Dále uvádí, že „státy by měly zvyšovat dostupnost preventivních, léčebných a rehabilitačních služeb pro uživatele návykových látek, včetně služeb harm reduction.“⁴⁶ Shodné závěry přijal Výbor OSN pro práva dítěte i mimo kontext ulice obecně ve vztahu k dospívajícím. Ve svém Obecném komentáři č. 20 z roku 2016, jehož předmětem byla práva dospívajících, zdůraznil, že státy by měly zajistit právo dospívajících na zdraví ve vztahu k užívání takových látek. Stejně tak jako v případě tabáku, alkoholu a rozpouštědel by měl stát nastolit služby v oblasti prevence, harm reduction a léčby závislosti. Výbor dokonce podtrhuje povinnost státu podílet se na financování těchto programů, když požaduje, aby na předmětné služby byly vynaloženy odpovídající rozpočtové alokace. Dále se vymezuje vůči represivním přístupům, když uvádí, že „jsou vítány alternativy k trestajícím nebo represivním drogovým kontrolním politikám ve vztahu k dospívajícím.“

---

⁴² UNODC - Úřad OSN pro drogy a kriminalitu, WHO - Světová zdravotnická organizace, UNAIDS - společný program OSN pro HIV/AIDS. Poznámka autora.

⁴³ *Joint Open Letter by the UN Working Group on Arbitrary Detention; the Special Rapporteurs on extrajudicial, summary or arbitrary executions; torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; the right of everyone to the highest attainable standard of mental and physical health; and the Committee on the Rights of the Child, on the occasion of the United Nation General Assembly Special Session on Drugs*, s. 6 [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Health/UNGASS-joint_OL_HR_mechanisms_April2016.pdf.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ VÝBOR OSN PRO PRÁVA DÍTĚTE. *Obecný komentář č. 21 (2017) - Děti ulice*, odst. 53 [online]. 2017. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f21&Lang=en.

⁴⁶ Tamtéž.

Dospívajícím by měly být rovněž poskytnuty odpovídající a objektivní informace založené na vědeckých důkazech, a to s cílem předcházet nebo minimalizovat újmu způsobenou užíváním návykových látek.“⁴⁷

Ze všech uvedených zdrojů tak lze dovodit, že přinejmenším na úrovni OSN je již přístup harm reduction pojímán jako součást základních práv člověka, a to konkrétně práva na nejvýše dosažitelnou úroveň zdraví a práva na ochranu před nelidským či ponižujícím zacházením, přičemž z tohoto přístupu nejsou vynímány ani děti.

---

⁴⁷ VÝBOR OSN PRO PRÁVA DÍTĚTE. *Obecný komentář č. 20 (2016) – Implementace práv v průběhu dospívání*, odst. 64 [online]. 2016. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f21&Lang=en.

4. Programy v prostředí noční zábavy v ČR a zahraničí

Následující kapitola obsahuje výčet projektů a programů, které se terénní práci v prostředí noční zábavy aktivně věnují. Jde o projekty české i zahraniční. Je vhodné zdůraznit, že tato práce si neklade za cíl podat úplný výčet těchto projektů a programů, nýbrž se zaměřuje na ty z nich, které jsou hlavními poskytovateli harm reduction přístupu v prostředí noční zábavy. Programy jsou zvoleny na základě délky svého fungování či frekvence návštěv klubových a festivalových akcí. Výběr programů by měl čtenáři napomoci vytvořit si představu, jak tyto programy fungují.

Podle zkušenosti autora této práce všechny zmíněné služby, které pracují v českém prostředí, v rámci harm reduction metod distribuují kondomy a současně nabízejí informační servis o bezpečnějším sexuálním životě. Poskytují potravinový servis, což zahrnuje distribuci pitné vody, sloužící jako prevence dehydratace organismu. Zároveň mají pro klienty k dispozici vitamínový servis v podobě ovoce. Pracovníci mají povědomí o síti sociálních služeb, kam mohou odkázat klienty, kteří potřebují odbornější pomoc a jednorázový kontakt je pro ně nedostačující. Též mají zkušenosti s první pomocí intoxikovanému člověku.

4.1 Programy působící aktuálně v českém prostředí noční zábavy a jejich specifika

4.1.1 Hard and Smart (Podané ruce, o.p.s.)

V roce 2001 začal být realizován projekt na podporu snižování rizik v prostředí noční zábavy v Brně. Realizátorem projektu je organizace Podané ruce. Působí primárně na brněnské taneční scéně a má navázanou pravidelnou spolupráci s místními kluby. V roce 2016 se přesunul i do pražských klubů, primárně do klubu Storm a Cross. Projekt nabízí rekreačním uživatelům poradenské služby zahrnující první pomoc intoxikovanému člověku, potravinový servis a špunty do uší v rámci ochrany sluchu.⁴⁸

---

⁴⁸ PODANÉ RUCE. *Program terénní práce v prostředí noční zábavy* [online]. 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/informace-o-organizaci/aktuality/program-terenni-prace-v-prostredi-nocni-zabavy>.

4.1.2 Chill.org

Projekt Chill.org vznikl v roce 2003 z do té doby působícího neformálního projektu nazvaného Chill Brno. Chill.org je rozšířen, na rozdíl od běžných informačních stánků, o klidové zóny. Klidové zóny, jinak též chillout nebo relaxační zóny, slouží k návštěvníkům k odpočinku. Povětšinou se jedná o klidnou část klubu se ztišenou hudbou a vodou. Chill.org takto řeší malý zájem rekreačních uživatelů o prosté informační stánky, jež byly v ČR zejména po ukončení podpory testování tablet extáze nabízeny a realizovány.⁴⁹

4.1.3 Drop-In o.p.s.

Drop-In v rámci svého terénního programu sociálních asistentů nabízí program na menších letních festivalových akcích. V nabídce jejich služeb je poskytnutí alkoholu testeru, vody a obecných informací o nealkoholových návykových látkách. V rámci personálního zajištění je k dispozici odborník na drogovou problematiku, který je současně vyškolen v první pomoci intoxikovanému člověku.⁵⁰

4.1.4 Dance 8 (Centrum protidrogové prevence a terapie)

Od roku 2001 do roku 2007 mělo Centrum protidrogové prevence a terapie terénní program, který se věnoval prevenci a harm reduction v prostředí nočního života. V jejich nabídce byla též voda, expert na problematiku užívání návykových látek a vitamínový servis. Od roku 2008 funguje program pod názvem Dance 8 jako samostatný projekt s akreditací terénního programu. Realizace projektu probíhá v Plzni a přilehlém okolí.⁵¹

4.1.5 Party harm reduction (Progressive o.p.s.)

Party harm reduction je pražský projekt, který vznikl pod organizací Progressive o.p.s. Ta se věnuje práci s uživateli nelegálních návykových látek. Organizace v Praze zřizuje kontaktní centrum a terénní program, který pracuje primárně s nitrožilními uživateli. Party

---

⁴⁹ CHILLI.ORG. *Projekt Safer Party*. Nepublikovaný text žádosti o dotaci. Praha: Chill.org, o.s. 2010.

⁵⁰ METODICKÁ PŘÍRUČKA TP DROP IN. *Manuál pro pracovníky v přímé péči*. Praha. 2017.

⁵¹ KANDLER, Michal. *Možnosti rozvoje systému harm reduction služeb poskytovaných terénním programem CPPT na tanečních akcích*. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Michal Svoboda. 2008. s. 71.

harm reduction je pouze doplňkový projekt, který se věnuje práci v prostředí pražské klubové scény a malých letních festivalů.⁵²

4.2 Zahraniční programy

Jedná se o neúplný výčet zahraničních programů napříč Evropou. Jsou řazeny historicky, dle vzniku služby. Společné pro všechny projekty je, že testují kvalitu nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy. Projekty jsou největší v daném státě, ze kterého pocházejí, případně mají přesah i do jiných oblastí, ve kterých jiné služby ve stejné zemi pomoc nenabízejí .

4.2.1 Crew2000

Crew2000 je jedna z prvních organizací, která reagovala na rozšiřující se problematiku rekreačního užívání. V roce 1992 v Edinburghu (Skotsko) vznikla peer skupina vyškolených dobrovolníků, která poskytuje informační servis i sdílenou zkušenost. V současné době nabízí celou řadu služeb, včetně distribuce informačních materiálů a kondomů v „party balíčcích.“ Od roku 2007 díky technologii bluetooth dávají vědět návštěvníkům klubu, že jsou poblíž a zároveň v aplikaci předávají harm reduction informace, které si návštěvníci mohou ve svém mobilu kdykoliv znovu zobrazit.⁵³

4.2.2 Techno+

Program Techno+ vznikl v roce 1995 ve Francii v pařížských klubech. I v dnešní době se zaměřuje na akce a kluby, kde návštěvníci přicházejí za elektronickou muzikou. Pracovníci a dobrovolníci tohoto programu poskytují informace o rizicích návykových látek, potravinový servis, testování i první pomoc v rámci klidových zón. Jejich přínos pro harm reduction služby spočívá i v distribuci letáku „naše práva“, v němž jsou popsána práva uživatele a návštěvníka klubu. Materiál je k dispozici jen ve francouzském jazyce.⁵⁴

4.2.3 Drug Scouts

Organizace Drug Scouts vznikla v roce 1996 v Německu. Jako první v Německu přišla s testováním tablet. Též poskytují internetové poradenství, nabízejí klidové zóny,

---

⁵² PROGRESSIVE O.S. *Party harm reduction* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.progressive-os.cz/party-harm-reduction/>

⁵³ NEUMANOVÁ, Jana. *Safer night life projects: Outreach at Crew*. Příspěvek přednesený na konferenci Safer Party 2008, Pardubice, 16.8.2008.

⁵⁴ TECHNO PLUS. *Informer ne nuit pas á la santé* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://technoplus.org>.

potravinový servis, informační servis, krizovou interenci a první pomoc. Tímto projektem je inspirován český projekt Chilli.org.⁵⁵

4.2.4 ChEckiT!

Projekt ChEckiT! pochází z Vídně. Funguje od roku 1997. Kromě potravinového a informačního servisu, krizové intervence a první pomoci, nabízí též testování tablet extáze. Jejich technika testování, která nabízí kvalitativně-quantitativní analýzu, je považována za jednu z nejpřesnějších a nejlepších v Evropě.⁵⁶

4.2.5 Healthy nightlife toolbox

Healthy nightlife toolbox představuje poměrně specifický projekt. Vzniká za finanční podpory Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost. Jedná se o internetovou platformu, která zprostředkovává informace o prokazatelně efektivních intervenčních programech a přístupech a sleduje, které návykové látky se zrovna užívají. Věnuje se i dalším rizikovým jevům v prostředí noční zábavy. V roce 2017 se stalo správcem tohoto webu Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA). Jde o účelnou databázi, kde mohou odborníci sledovat a sdílet, jaké nástroje vnímají jako funkční.⁵⁷

4.3 Základní rozdíly mezi českými a zahraničními programy

Rozdíl mezi zahraničními a českými organizacemi spočívá nejen v tom, že zahraniční organizace v nesrovnatelně vyšší míře než organizace v České republice využívají mobilní aplikace, nýbrž rovněž v tom, že zahraniční organizace v uvedených státech se, na rozdíl od českých, věnují též testování kvality nealkoholových návykových látek, jak vyplývá z předchozího textu.

Testování kvality nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy nebo na taneční scéně se primárně týká extáze. Výzkum z roku 2014 ukazuje, že je druhou

---

⁵⁵ DRUG SCOUTS: *Projektinformationen*. [online]. 2010 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.drugscouts.de/info>.

⁵⁶CHECK OUT. *Information & Beratung*. [online]. 2010 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://www.checkyourdrugs.at/data/_static/intern/06/index.html.

⁵⁷ BRUNT, Tibor. Editor českého čísla: MRAVČÍK, viktor. *Opatření směřující k řešení problematiky užívání alkoholu a drog v prostředí noční zábavy*. Zaostřeno. Praha, 2017, duben (2). ISSN 2336-8241.

nejužívanější návykovou nealkoholovou látkou na české polootevřené drogové scéně. V tomto ohledu ji předstihla pouze marihuana.⁵⁸

Evropské země, řazené tradičně mezi země tzv. politického západu, se otázce minimalizace rizik v prostředí taneční zábavy věnují již od devadesátých let. První zemí, která systémově podpořila testování kvality nealkoholových návykových látek, bylo Nizozemsko. Již v roce 1992 přistoupilo totiž k financování systému na testování návykových látek. Bezprostředně po Nizozemsku k testování kvality nealkoholových návykových látek přistoupilo i Spojené království Velké Británie a Severního Irska.⁵⁹

V některých zemích dokonce úřady, které mají s testováním kvality nealkoholových návykových látek dlouhodobější zkušenost, povinně vyžadují opatření spojená se snižováním rizik od provozovatelů tanečních akcí a klubů. Jedná se primárně o masové akce, na nichž bývá také vyžadována přítomnost klidových zón a zdravotníků speciálně poučených pro pomoc při intoxikacích omamnými nealkoholovými návykovými látkami.⁶⁰

---

⁵⁸ DROGY-INFO. *Taneční drogy souhrn* [online]. 2014 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://txt.www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/ilegalni_drogy/tanecni_drogy/tanecni_drogy_souhrn.

⁵⁹ BRUNT, Tibor. Editor českého čísla: MRAVČÍK, Viktor. *Testování drog jako nástroj minimalizace rizik u rekreačních uživatelů drog*. Zaostřeno. Praha, 2018, leden (1). ISSN 2336-8241.

⁶⁰ FARMAKOLOGIE. *Neuropsychofarmakologie a prevence drogových závislostí* [online]. 2004 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

5. Vývoj otázky testování kvality nealkoholových návykových látek v českém prostředí

Kapitola se věnuje možnostem testování látek do roku 2010, jakož i změnám, které v této oblasti nastaly právě s rokem 2010.

5.1 Vývoj do roku 2010

Do roku 2010 nepodléhalo testování nealkoholových návykových látek v českém prostředí, alespoň pokud jde o přístup represivních složek státu, žádnému zákonnému omezení. V roce 2003 bylo toto testování například součástí programů organizací Podané ruce, o. p. s., projektu Dance 8 a Chilli.org. Celkem bylo možné otestovat látku v patnácti zařízeních v celé České republice.⁶¹ V roce 2004 došlo ke změně financování těchto projektů a počet těchto zařízení klesl. Výroční zpráva se ke stavu ve věcech testování návykových látek a financování projektů na taneční scéně uvádí, že „na základě jednání stran vládní koalice na začátku r. 2004 doplnil sekretariát RVKPP do rozhodnutí o poskytnutí dotace požadavek, aby nestátní neziskové organizace z přidělených dotací nehradily služby orientačního (kvalitativního) testování obsahu tablet syntetických drog, včetně mezd pracovníků za tuto činnost. Většina organizací, které dříve tento typ služeb (ve spojení s předáváním preventivních informací a poradenstvím) poskytovaly, v reakci na tento požadavek od jejich poskytování upustila.“⁶²

5.2 Vyjádření Národní protidrogové centrály z roku 2010

Národní protidrogová centrála (dále jen „NPC“) je samostatnou specializovanou složkou Policie České republiky, spolupracuje s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky a dalšími ústředními orgány státní správy.⁶³

NPC vydala v červnu 2010 stanovisko, kterým se důrazně vymezuje proti testování tablet extáze v prostředí noční zábavy. V tomto svém stanovisku se zmiňuje o tom, že validita výsledků je nedostatečná a v uživatelích vyvolává mylně pocit bezpečí. Stanovisko

⁶¹ MRAVČÍK, Viktor a kol. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2003*. Praha: Úřad vlády ČR. 2004.

⁶² MRAVČÍK, Viktor a kol. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2005*. Praha: Úřad vlády ČR. 2006.

⁶³ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SKPV ČR. *Prevence* [online]. Praha, 2010 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-873871.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

dále věnuje pozornost nebezpečnosti extáze, přičemž poukazuje na to, že vyloučením dalších látek, podle stanoviska, neklesá nebezpečnost extáze samotné. Celé stanovisko má za cíl apelovat na nestátní neziskové organizace a programy pracující v prostředí noční zábavy, aby s testováním skončily.⁶⁴

NPC se ve svém stanovisku opírá především o zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve vztahu k němuž se odkazuje na ustanovení zakotvující skutkovou podstatu přestupku držení návykové látky pro vlastní potřebu⁶⁵, a dále pak o zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, v jehož případě se odkazuje k ustanovením, které se týkají držení, distribuce látek a jejich přechovávání. NPC argumentuje neúčinností programů testování, jelikož podle jejího názoru by uživatel po otestování tabletu užil i v případě, že by o její škodlivosti věděl. Dále pak poukazuje na potenciální právní odpovědnost toho, kdo testuje v případě, že by na straně uživatele došlo k újmě na životě či zdraví.⁶⁶

Je vhodné zdůraznit, že z hlediska obsahu předmětných ustanovení, na která se NPC ve svém stanovisku odkazuje, nedošlo v roce 2010 k žádné změně oproti době, kdy testování kvality nealkoholových návykových látek bylo ze strany represivních složek státní moci tolerováno. Skutková podstata přestupku neoprávněného přechovávání omamné nebo psychotropní látky podle § 30 odst. 1 písm. j) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, byla do českého právního řádu včleněna zákonem č. 112/1998 Sb. s účinností od 1. 1. 1999 a její podoba zůstala nezměněna po celou následující dobu platnosti a účinnosti zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a to až do doby zrušení tohoto zákona k 30. 6. 2017. V roce 2010 nedošlo k žádné novelizaci, ani jiným úpravám, které by mohly vést k nutnosti změny postoje represivních složek České republiky.⁶⁷ Je tedy třeba podotknout, že citované stanovisko bylo pouze výrazem změny přístupu ministerstva vnitra, založené na jeho interním rozhodnutí, nikoli na vnějších skutečnostech.

---

⁶⁴ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SKPV ČR. *Prevence* [online]. Praha, 2010 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-873871.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

⁶⁵ Konkrétně se jednalo o § 30 odst. 1 písm. j) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v souladu s nímž se přestupku dopustil ten, „kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku.“ Poznámka autora.

⁶⁶ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SKPV ČR. *Prevence* [online]. Praha, 2010 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-873871.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

⁶⁷ Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích.

5.3 Odborná veřejnost a její pohled na zákaz testování

Ministerstvo vnitra se ve svém stanovisku z roku 2010 odkazuje na nebezpečnost extáze jako takové.⁶⁸ Žádným způsobem se však nevypořádalo s riziky, které přináší užívání látek bez vědomí jejich složení. Ministerstvo zároveň odmítlo, že by testování bylo programem harm reduction.⁶⁹

To ovšem neodpovídá převládajícímu názoru odborné veřejnosti jak v českém, tak zahraničním prostředí. Jeden ze zdrojů, v němž lze je postoj odborné veřejnosti zachycen, je Výroční zpráva ve věcech drog v České republice v roce 2010. Ta konkrétně uvádí, že „specifické preventivní programy zaměřené na snížení rizik užívání návykových látek v prostředí nočního života, na tanečních a hudebních akcích, nejsou v ČR příliš rozšířené, což souvisí s velmi limitovanou finanční podporou těchto aktivit a negativním postojem policie ke kvalitativním testům drog, které sloužily jako nástroj kontaktu harm reduction programů s cílovou skupinou.“⁷⁰

V zahraničních zdrojích se k testování látek vyjádřili např. Tibor M. Brunt [Drug Information and Monitoring System (DIMS) a Netherlands Institute of Mental Health and Addiction (Trimbos Institute); Nizozemsko], Constanze Nagy (Checkit!; Rakousko), Alexander Bücheli (Safer Nightlife Switzerland; Švýcarsko), Daniel Martins [Agência Piaget para o Desenvolvimento (APDES); Portugalsko], Miren Ugarte (Ai Laket, Vitoria-Gasteiz; Španělsko), Cécile Beduwef (Modus Vivendi ASBL; Belgie) a Mireia Ventura Vilamalag (Energy Control- Asociación Bienestar y Desarrollo; Španělsko). Ve svém společném odborném článku, publikovaném v internetovém vědeckém magazínu Drug testing and analysis, poukázali na to, že dle odborníků je testování kvality návykových látek považováno za strategii využívanou za účelem snižování rizik, tj. strategii harm reduction, a to v Evropě i ve Spojených státech amerických. Uživatelé nealkoholových návykových látek jsou podle výzkumu, na nějž článek odkazuje, ochotni dobrovolně odevzdat své látky za účelem provedení jejich chemické analýzy. Uživatelé jsou

---

⁶⁸MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.

⁶⁹Tamtéž.

⁷⁰MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog pro Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: Česká republika*. Praha: Úřad vlády ČR, 2002-. ISBN 978-80-7440-056-8.

upozornování na nebezpečné výsledky testů v systémech testování látek přímo a sekundárně prostřednictvím varovných kampaní.⁷¹

Je vhodné zdůraznit, že ani odborníci na drogovou problematiku, podobně jako ministerstvo vnitra, nepopírají škodlivost extáze. Apelují ovšem na potřebu testovat extázi, a to právě z toho důvodu, že jsou k dispozici empirické poznatky o tom, že tablety, které návštěvníci prostředí noční zábavy užívají, nejsou kvalitní a jejich kvalita i cena stále klesají.⁷² Poukazují rovněž na nebezpečí, které plyne z kombinování návykových látek, které s sebou nese vysoká zdravotní rizika.⁷³ Z empirické části je navíc zřejmé, že uživatelé si jsou této problematiky vědomi a že sami mluví o škodlivosti a rizikovosti extází, které například obsahují příměsi pervitinu či jiných látek, které do extáze složením nepatří.

---

⁷¹ MONITORING RESULTS OF THE TRANS EUROPEAN DRUG INFORMATION (TEDI) PROJECT [online]. 2015 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://energycontrol-international.org/wp-content/uploads/2016/04/Drug-Testing-in-Europe-Monitoring-Results.pdf>.

⁷² MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016*. Praha: Úřad vlády ČR, 2017. s. 232.

⁷³ EXTÁZE (MDMA). *Internetová poradna* [online]. 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.extc.cz/extaze--mdma-.html>.

6. Lidská důstojnost, snižování rizik vs. represivní přístup státu

Poslední kapitola teoretické části přináší několik otázek a myšlenek, které vplynuly při psaní práce. První z nich je, jestli postojem ministerstva vnitra nedochází k porušování lidské důstojnosti a nepopírá se tím tedy svým způsobem princip služeb harm reduction.

Základním východiskem pro zhodnocení postoje ministerstva vnitra je přitom empiricky zjištěná skutečnost, a to, že poté, co se ministerstvo vnitra v roce 2010 vyslovilo pro nezákonnost testování kvality nealkoholových návykových látek, což vedlo k ukončení všech programů zaměřených na testování, samotná extáze a jiné návykové látky typické pro prostředí noční zábavy z klubů nezmizely. To vyplývá například z brněnského výzkumu z roku 2014. Ten proběhl na všech základních a středních školách a zahrnoval 1314 respondentů. Zkušenost se stimulací potvrzuje 41 z nich, což je více než 3 % dotazovaných. Průměrný věk respondentů, kteří mají zkušenost se stimulací je 16 let.⁷⁴

Dalším výzkumem, který shrnuje užívání omamných návykových látek v prostředí noční zábavy, je výzkum, na který poukazuje Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice z roku 2016. 70 % návštěvníků užívá extázi v součtu odpovědí od „výjimečně“ po „vždy.“ 96 % pak sdílí totéž o alkoholu, 87 % o marihuaně.⁷⁵ Z výzkumu je zřejmé, že užití omamné nealkoholové či alkoholové návykové látky v prostředí noční zábavy je v podstatě pravidlem.

Pro uplatňování moci státu či obecně veřejné moci přitom musí být v souladu s hodnotou lidské důstojnosti, jak byla popsána výše v první kapitole, věnující se vymezení pojmů, východiskem svrchovanost a svoboda člověka. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku, který se ve svých základních zásadách přihlásil k přirozenému právu člověka brát se o vlastní štěstí, zdůrazňuje, že „*přirozená svoboda člověka má přednost před státem v tom smyslu, že stát není tvůrcem svobody člověka, ale jejím ochráncem. I podle čl. 8 Listiny základních práv a svobod stát člověku svobodu*

⁷⁴ STATISTIKA MLÁDEŽ A DROGY 2013. *Brněnské školy*. A Kluby ČR o.p.s. [online]. Brno, 2013. Dostupné z: <http://www.akluby.cz/Files/DrogyAMladez-Vyzkum13.pdf>.

⁷⁵ MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016*. Praha: Úřad vlády ČR, 2017.

*nedává, nýbrž zaručuje mu ji. Z tohoto pojetí vychází hledisko autonomie vůle. Autonomie vůle je pojata jako způsob určení a utváření vlastního právního postavení jednotlivce z jeho iniciativy a v důsledku jeho chtění. Je-li první hodnotou právního státu svobodný člověk a ochrana jeho přirozených práv, plyne z toho pro soukromé i občanské právo nezbytnost ponechat co nejširší prostor jeho rozhodnutí, jak je z vlastní iniciativy projeví a uskuteční.*⁷⁶

Každý zásah do svobody člověka by měl naplňovat požadavek účelnosti, tj. měl by být objektivně způsobilý dosáhnout cíle, který sleduje. Postavení testování kvality omamných nealkoholových návykových látek mimo zákon se přitom podle výše citovaných empirických poznatků s požadavkem účelnosti zásahu míjí, v důsledku čehož lze konstatovat, že stát v předmětné otázce upřednostňuje bez relevantního důvodu svou vůli před svobodnou vůlí člověka.

Navíc nelze pominout další rozměr dané problematiky. S ohledem na to, že se stanovisko ministerstva vnitra z roku 2010 dosud nezměnilo, platí, že stát neumožňuje, aby si uživatel nealkoholové návykové látky nechal otestovat kvalitu této látky.⁷⁷ Jelikož tento jeho přístup objektivně nevede k tomu, že by se rekreační uživatel užití nealkoholové návykové látky zcela zdržel, je důsledkem tohoto přístupu státu především ta skutečnost, že uživateli je odepřena možnost získat informace o tom, jakou látku hodlá užít. Nutně se tak snižuje míra informovanosti rozhodnutí uživatele a s ní i míra svobody tohoto rozhodnutí, které však bezprostředně souvisí se zdravím dotčeného člověka a s jeho fyzickou i psychickou integritou. Možnost učinit informované a svobodné rozhodnutí ohledně toho, jakou látku člověk „vpraví“ do svého těla, přechází z tohoto člověka – uživatele v konečném důsledku na dealera, který tomuto člověku nealkoholovou návykovou látku prodá. Uživatel se tak dostává do pozice závislosti na vůli někoho jiného.

Stát je přitom povinen, v rámci svých závazků vyplývajících ze základních práv a svobod člověka, včetně práva člověka za zachování své lidské důstojnosti i práva člověka na nejvýše dosažitelnou úroveň fyzického i psychického zdraví, nejen sám se zdržet neoprávněného zásahu do těchto práv člověka, nýbrž rovněž zajistit ochranu těchto práv před případným útokem ze strany třetích, nestátních subjektů. Jinými slovy, stát by se měl soustředit na to, aby nejenže sám nestavěl člověka do role předmětu právní regulace, nýbrž

---

⁷⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku.

⁷⁷ *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.

rovněž aby svými kroky neumožňoval totéž činit třetím subjektům. V této souvislosti přitom nelze přehlédnout, že ve vztahu k jiné skupině návykových látek, konkrétně alkoholu, tohoto cíle dosahuje právě prostřednictvím „testování“ jeho kvality, respektive prostřednictvím povinného značení lihu,⁷⁸ které je součástí „*plánu nulové tolerance k černému trhu s lihovinami*.“⁷⁹ Lze si přitom klást otázku, zda je oprávněným a přiměřeným důvodem pro diametrálně odlišný přístup státu k otázce možnosti testování kvality nealkoholových návykových látek to, že tyto látky jsou v České republice na rozdíl od alkoholu nelegální.

Oporu pro zodpovězení této otázky lze přitom najít opět v mezinárodních dokumentech, pojednávajících o lidskoprávním přístupu k problematice užívání návykových látek a řešení závislostí. Např. zvláštní zpravodaj OSN pro právo každého na užívání nejvýše dosažitelné úrovně fyzického a psychického zdraví, Dainius Pūras, se staví na stranu progresivního přístupu k problematice návykových látek, včetně nealkoholových návykových látek, když ve své tematické zprávě k právu na zdraví dospívajících zdůrazňuje, že „*státy by měly poskytnout preventivní služby, služby harm reduction a služby v oblasti léčby závislosti, a to bez diskriminace, a alokovat dostatečný rozpočet na postupnou realizaci práva na zdraví. Toto nejsou vzájemně si konkurující nebo alternativní strategie, nýbrž nezbytné součásti srozumitelného přístupu, který by dospívajícím umožnil vyhledat zdravotní služby a informace, na jejichž poskytnutí mají právo. Všechny tyto služby by měly být v souladu s rámcem dostupnosti, přístupnosti, přijatelnosti a kvality*.“⁸⁰ Ve světle uvedeného by se tedy dalo s přístupem ministerstva vnitra polemizovat, a to nejen v tom smyslu, zda tento přístup neodporuje principům služeb harm reduction, nýbrž současně zda nepřipustným způsobem nezasahuje i do možnosti (práva) udržet si či zlepšit svoje fyzické i psychické zdraví.

Je vhodné doplnit, že Dainius Pūras jako zvláštní zpravodaj OSN pro právo každého na užívání nejvýše dosažitelné úrovně fyzického i psychického zdraví bere v potaz i hledisko předcházení užívání návykových látek. Ve stejné tematické zprávě zdůrazňuje, že lidem v adolescentním věku by měly být poskytnuty přesné a objektivní informace⁸¹,

---

⁷⁸ zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

⁸⁰ ZVLÁŠTNÍ ZPRAVODAJ OSN PRO PRÁVO KAŽDÉHO NA UŽÍVÁNÍ NEJVÝŠE DOSAŽITELNÉ ÚROVNĚ FYZICKÉHO I PSYCHICKÉHO ZDRAVÍ, DAINIUS PŪRAS. *Tematická zpráva o právu na zdraví dospívajících*, A/RES/32/32, odst. 100 [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Zpráva je dostupná z: http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/32/32.

⁸¹ ZVLÁŠTNÍ ZPRAVODAJ OSN PRO PRÁVO KAŽDÉHO NA UŽÍVÁNÍ NEJVÝŠE DOSAŽITELNÉ ÚROVNĚ FYZICKÉHO I PSYCHICKÉHO ZDRAVÍ, DAINIUS PŪRAS. *Tematická zpráva o právu na*

přičemž poukazuje na to, že „preventivní a vzdělávací programy, které se zaměřují na nulovou toleranci vytvářejí prostředí, kde se snižuje pravděpodobnost, že dospívající vyhledají informace o škodlivých důsledcích spojených s užíváním.“ Současně uvádí, že zastrahující a desinformační taktiky se ukázaly být neúčinnými⁸², a vyzdvihuje tak naopak cestu skrze budování důvěry při práci s cílovou skupinou, u níž se objevuje rizikové chování. Podotýká, že tato cesta přináší pozitivní výsledky.⁸³

V kontextu uvedeného je v neposlední řadě třeba v souvislosti s otázkou legitimacy přístupu ministerstva vnitra věnovat pozornost otázce, zda ministerstvo vnitra svým zákazem testování kvality nealkoholových návykových látek nebudí zbytečný strach a nešíří desinformace mezi mladými lidmi, kteří odcházejí za zábavou do prostředí noční zábavy. Jak vyplývá z výzkumné části, mladí lidé si jsou vědomi rizik, která jsou s užíváním nealkoholových návykových látek spojena. I přes to, ministerstvo ve svém vyjádření apeluje na nebezpečnost extáze jako takové a tuto nebezpečnost označuje za hlavní důvod, proč musí být služby testování kvality nealkoholových návykových látek zakázány.⁸⁴ Zcela přitom přehlíží, že organizace, které služby provozovaly, považovaly testování kvality nealkoholových návykových látek naopak za funkční nástroj k oslovení mladých lidí v prostředí noční zábavy a tedy i k budování vztahu s těmito lidmi, rekreačními uživateli návykových látek či experimentátory, který umožňoval předat těmto lidem též řadu důležitých informací preventivní povahy, zvýšit tak jejich informovanost v předmětné oblasti a umožnit jim učinit skutečně informované a svobodné rozhodnutí, zda nealkoholovou návykovou látku užijí či nikoli.⁸⁵

---

zdraví dospívajících, A/RES/32/32, odst. 98 [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Zpráva je dostupná z: http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/32/32.

⁸² Tamtéž, odst. 98.

⁸³ Tamtéž, odst. 100.

⁸⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-police-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.

⁸⁵ FARMAKOLOGIE. *Neuropsychofarmakologie a prevence drogových závislostí* [online]. 2004 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

5. Empirická část

Pro empirickou část bakalářské práce byla použita forma kvalitativního výzkumu. Konkrétně metoda polostrukturovaného rozhovoru. Ten byl prováděn v klubu Cross v pražských Holešovicích v únoru 2018 pod záštitou intervenčního a preventivního projektu Hard and Smart, který je popsán výše. Výzkumník je pracovníkem v preventivním a intervenčním stánku v prostředí noční zábavy.

5.1. Cíl výzkumu

Výzkum reflektuje situaci v klubech, kde se setkávají mladí lidé za účelem zábavy. Klade si za cíl zjistit, zda rekreační uživatelé návykových látek zajímá, jak kvalitní látky užívají a jestli vnímají testování návykových látek v prostředí noční zábavy jako smysluplné. Též zjišťuje, zda by byli uživatelé ochotni věnovat kus látky na test a zda by neměli pocit studu či strach přijít si látku otestovat.

5.2. Metoda získávání dat

Jak bylo již výše zmíněno, byla použita metoda polostrukturovaného rozhovoru.⁸⁶ Tato metoda se zdála být nejvhodnější – mladí lidé v klubovém prostředí rádi svoje zkušenosti sdílí, mají-li pocit bezpečí, a nedělá jim problém se o ně podělit.

Za nespornou výhodu považuje výzkumník i to, že výpovědi nemusí zastavovat. Místo toho se zdá vhodnější otázky pozměnit a to, co bylo již odpovězeno lze vynechat. Důležité také je přizpůsobit mluvu konkrétním lidem a věku. Každý může mít jiný stupeň porozumění, a proto je nutné jednotlivým respondentům otázky přizpůsobit.⁸⁷

Rozhovory s návštěvníky klubu byly nahrávány na diktafon a následně přepsány tak, jak respondenti odpovídali. Trvaly průměrně 30 minut. Záleželo na otevřenosti konkrétního člověka. Části rozhovorů, ve kterých respondenti odbíhali od tématu, nebyly přepisovány. Respondenti odpovídali samostatně, nebylo jim do odpovědí zasahováno.

---

⁸⁶ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4. s. 159.

⁸⁷ Tamtéž.

5.3. Respondenti

Rozhovor byl proveden se sedmi respondenty. Výzkum se orientoval na lidi bez rozdílu pohlaví. Hlavními požadavky byla zkušenost s nealkoholovými návykovými látkami, řazenými mezi tzv. taneční drogy – primárně s extází. Další požadavek byl, aby byl člověk rekreačním uživatelem či experimentátorem. Věkové rozpětí respondentů bylo od 18 do 23 let. Jedná se o lidi v adolescentním věku, dle teorie adolescence, která je zmíněna v teoretické části. Respondenti byli seznámeni s anonymitou výzkumu, zároveň jim bylo nabídnuto, že jim může být výsledná práce zaslána, pokud budou mít o výsledek zájem. Všichni respondenti mají pseudonymy a z výsledků nevyplývá nic, co by mohlo prozradit, o koho se jedná.

5.4. Role výzkumníka

Za účelem zajištění pocitu bezpečí pro respondenty byl výzkumník představen jako pracovník preventivního programu Hard and Smart, který pracuje v prostředí noční zábavy. Byla snaha předejít tomu, aby se respondenti obávali například výslechu kriminální policií, což není v tomto prostředí neobvyklé. Výzkumník vyjádřil respondentům empatii, zároveň je upozornil, že je nesoudí. Výzkumník zajistil klidné místo v klubu.

Cross klub byl zvolen z praktických důvodů. Autor měl možnost provést výzkum v rámci projektu „Hard and Smart.“

5.5. Limity výzkumu

Za největší limit kvalitativního výzkumu obecně, tak i v tomto konkrétním případě, lze považovat redukci výzkumného vzorku. Z toho je zřejmé, že získané poznatky nelze zobecnit. Za další limit lze považovat i to, že výzkum proběhl pouze v jednom klubu a zároveň v tak specifickém klubovém prostředí, jako je to pražské.

5.6. Výzkumné otázky

Výzkum je tvořen třemi základními částmi. Cílem první části byl sběr tvrdých dat. Další dvě části se skládaly z otevřených otázek. Druhá část se zajímala o vztah respondenta k návykovým látkám. Předmětem třetí části byla otázka testování, jakož i otázka toho, jak respondent toto téma vnímá. V první části si respondenti s výzkumníkem zároveň vyjasnili pojem „droga“ a to, co je tím, pro účely výzkumu, míněno.

Ve druhé části, zaměřené na vztah respondenta k návykovým látkám, se výzkumník ptal na otázky týkající se vztahu respondenta k užívání nealkoholových návykových látek, a to mimo jiné i z toho důvodu, aby bylo možné ověřit si, že se jedná o rekreačního uživatele. Otázky byly v některých případech upraveny tak, aby jim respondent rozuměl. Zároveň se výzkumník ptal na některé otázky dvakrát jiným způsobem, aby si ověřil, že je respondent pochopil. Sada otázek zaměřená na otázky týkající se omamných nealkoholových návykových látek zahrnovala tyto otázky:

1. Při jakých příležitostech drogy užíváš?
2. Jakou roli pro tebe hraje to, jakým způsobem a kde drogu užíváš?
3. Jakým způsobem si drogy opatřuješ?
4. Bereš si je stále ze stejného zdroje?
5. Jsi spokojen s jejich kvalitou a tím, jak působí na tvoje tělo a psychiku?
6. Stalo se ti někdy, že jsi měl negativní zkušenost po užití drogy? Pokud ano, tak jakou? Jak jsi to řešil?
7. Věděl bys, co dělat a jak reagovat, když by se někomu ve tvém okolí po užití drogy udělalo špatně?
8. Jak vnímáš bezpečí v prostředí noční zábavy?

Sada otázek zaměřená na testování látek byla upravena tak, aby si respondent uvědomil, že by musel kus látky obětovat a aby musel přemýšlet, jak komfortní by pro něj tato situace byla, ať už z finančních nebo jiných důvodů. Zároveň se zaměřovala na otázky mapující, jak konkrétní lidé subjektivně vnímají smysl testování, a vztahující k případnému přínosu, které by pro ně testování mohlo mít. Jednalo se o tyto otázky:

1. Jaké pocity se v tobě odehrávají, když si představíš, že by sis měl otestovat drogu?
2. Jak bys test provedl, pokud by ses necítil dobře v situaci, kdy by sis měl přijít otestovat sám?
3. Jak na tebe působí představa, že obětuješ kus drogy pro test na zjištění kvality?
4. Jaké důsledky by pro tebe mohla tato služba mít?
5. Jaký význam vidíš, jako návštěvník klubů a festivalů, v možnosti testování kvality drog na party?

Na základě výše uvedených otázek byly definovány pak tyto dvě hlavní **výzkumné otázky**:

1. Jaký smysl podle rekreačních uživatelů testování nealkoholových návykových látek má?
2. Jaký pocit v rekreačních uživatelích budí představa, že věnují kus látky na test?

5.7. *Analýza získaných dat*

Z tvrdých dat je sestavena tabulka, ve které lze nalézt zjištěné údaje o respondentech. Skládá se z pseudonymu dotazovaného, jeho věku, sociální situace a toho, jestli respondent bydlí v bytě sám, s partnerem/partnerkou či žije ve spolubydlení. Respondenti byli vybíráni v první fázi náhodným výběrem, někteří v druhé fázi metodou snowball. Jde o metodu, při které je získáván kontakt na dalšího potenciálního respondenta od někoho, kdo již ve výzkumu je.⁸⁸

Zajímavé je, že žádný z dotazovaných nebydlí s rodiči, ačkoli to nebyl účel výzkumu. To však může souviset i s tím, že se jedná o klub v Praze. Praha je co do životního stylu do značné míry specifická. Příčiny tohoto zjištění mohou být různé, z výzkumu není dostatek informací k tomu, aby tento poznatek byl odpovídajícím způsobem analyzován a interpretován.

Jméno	Věk	Sociální situace	Bydlení
Aleš	23	Zaměstnaný	Sám v bytě
Aron	18	Nezaměstnaný	S přáteli
Bára	22	Studentka	S partnerem
Lucie	20	Zaměstnaná	S přáteli
Miloš	22	Zaměstnaný	Sám v bytě
Standa	20	Nezaměstnaný	S přáteli
Klára	22	Zaměstnaný	S partnerem

Pro analýzu dat byla použita metoda vytváření vzorců. Hlavní princip tohoto přístupu spočívá v tom, že se v datech vyhledávají určité opakující se vzorce nebo témata, a ty se zaznamenávají ve společných skupinách.⁸⁹

5.7.1. **Příležitosti užívání**

⁸⁸ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4. s. 131.

⁸⁹ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4. str. 220.

Všichni respondenti se shodují, že užívají nealkoholové návykové látky jen při klubových či festivalových příležitostech. Tímto současně splňují kritérium rekreačního uživatele. Většina respondentů též přidává poznámku o tom, že vnímají jako důležité, že okolí v tu samou chvíli též látku užívá. Všechny odpovědi jsou svým obsahem prakticky identické. Pro ukázkou jsou zde vybrány dvě. Většina zní takto:

„Nejčastěji beru na párty, Většinou víkendy, občas na nějakém festáku. Většinou beru drogy, když lidi kolem mě berou – není mi příjemný být najetej, když kolem jsou strážliví lidi a naopak.“ Aron.

„Ráda něco dám při posezení s přáteli v klubu, všem se náhle tak rozuzlují jazyky, že je sto procentní, že ste všichni sami sebou.“ Lucie.

5.7.2. Význam místa a sociálního okolí, kde člověk užívá⁹⁰

Respondenti se opět jednohlasně shodují a považují místo a situaci, při které užívají, za rozhodující pro to, aby si nelegální nealkoholovou látku vzali. Pojí je společné důvody. Respondenti opakují, že vnímají za důležité mít na blízku přátele. To jim dává pocit bezpečí. Též zmiňují dobrou atmosféru. Respondent Aron vysvětluje, že prostředí může být důvodem pro špatný psychický stav, i přes kvalitu drogy.

„Dobřej klub a lidi jsou pro mě hodně důležitý. Hlavně záleží i na tom, kolik toho vypiju, co se odehrává za akci, jaká je zrovna ten večer atmosféra, co si ten večer dávám a podle toho, za jakým účelem na tu akci jdu. Ne vždycky jdu třeba za hudbou. Když vím, že ta hudba bude dobrá tak maximálně dvě hodiny, tak když je dobrá droga a lidi kolem, tak ti to klidně může změnit tvůj celej večer.“ Aleš.

„Čím více taneční drogy zkouším, tím více je pro mě prostředí a lidé kolem důležité. Hodně důležitý je i setting⁹¹ jako takový, a to v jakým jsem rozpoložení.“ Bára.

---

⁹⁰ Za sociální okolí je považovaná pro tuto práci společnost kolem, přátelé, atmosféra okolí. Poznámka autora.

⁹¹ Okolnosti užívání návykové látky. Poznámka autora.

„Roli to hraje velmi důležitou, musím kolem sebe mít správné lidi se správným cítěním a podstatný pro mě je také správné prostředí. Jednou jsem si dala extázi na koncertě a už teď vím, že bych takovou chybu znovu neudělala.“ Lucie.

„Je to pro mě hodně důležité. Moji známí si občas něco dávají taky a vlastně se mi zdálo, že jsou tak nějak napojení na sebe. Když si cokoliv dávám, tak se snažím, abych byl na fajn místě, obklopen fajn lidmi, kteří mají dobrou náladu, abychom si večer společně užili.“ Miloš.

„Jsou situace, kdy si dám rád, když jsem obklopen fajn lidma, cejtim se líp i vevnitř. Naopak jsou situace, kdy cejtim, že drogy nepotřebuju k tomu, abych se bavil, tak si je nedám. Prostředí a lidi jsou důležitý, to totiž dělá atmosféru a tu pak ta droga prohlubuje.“ Standa.

„Vlastně jsem nikdy nepřemýšlela o tom, že bych si dala jinde než s kámošema v partě, nikdy mě to jinde neláká. Baví mě na tom to, že jsme spolu a bavíme se. Takže vlastně to fajn prostředí je takovej můj požadavek k tomu, abych si něco dala.“ Klára.

„Důležitý to pro ně je. Vlastně to hodně souvisí s tím, co jsem říkal – když jsou kolem lidí, který berou dám si taky. Zároveň třeba tady v Crossu si dávám velkýho bacha na to, co beru, protože to prostředí je docela divočina, která ti může přivodit špatnej stav, i když máš skvělou drogu.“ Aron.

5.7.3. Negativní zkušenosti s nealkoholovými návykovými látkami

V této části výzkumu se odpovědi, a tedy i zkušenosti respondentů rozcházejí. Souvisí to i s tím, z jakého zdroje si lidé nealkoholové návykové látky opatřují. K tomu se respondenti též vyjadřují. Pět respondentů má špatnou zkušenost. Pouze dva respondenti špatnou zkušenost nemají. Oba si vždy berou nealkoholové návykové látky od svých známých. Zároveň se odkazují na „začátečnické“ chyby. Respondenti nezmiňují, jaké chyby to konkrétně jsou. V několika případech se respondenti vyjadřují k nedostatečné zkušenosti s návykovými látkami a zároveň neznalostí sebe sama. Někteří vysvětlují, že od té doby, co se znají lépe, zvládají i nepříjemné situace snáz.

Zároveň jeden respondent sdílí, že i když má špatný stav, pomáhá mu, když ví, že kolem sebe má přátele. To mu dává větší pocit bezpečí. Jedna respondentka si je zároveň vědoma toho, že několik špatných večerů mohla ovlivnit. Primárně tím, že by neužívala všechny látky, které jí byli nabídnuty. Sama to vnímá jako chybu, kterou již nedělá.

„Díky tomu, že vím, od koho je beru, tak jsem spokojenej. Ze začátku jsem míval deprese ráno občas, ale teďka už jsem se naučil, jak s nimi zacházet, tak jsem pozitivní. Určitě bych si nikdy drogy nekoupil na párty. Mám svůj ověřený zdroj. Chci si párty přece užít, nechci tu ztrácet čas s něčím, co je nekvalitní a nedá mi to žádný stav, nebo naopak říznutý nějakým svinstvem a tím pádem s možností badtripu⁹² nebo špatného dojezdu.⁹³ Mám pár negativních zkušeností, právě z těch začátků užívání. Nevěděl jsem moc jak na to, ale nakonec jsem se naučil znát sám sebe. Pochopil jsem, že spousta věcí je jen v hlavě, tak jsem se naučil to řešit sám. Říkal jsem si, že to, co se děje není pravda a přesvědčil jsem sám sebe o tom, že je vše v pořádku. Zajímá mě psychologie, tak v těchto situacích jsem se vlastně analyzoval a tím jsem odpoutával i pozornost od té situace.“ Aleš.

„Díky tomu, že beru jen od známých, tak sem většinou v pohodě. Spousta kámošů si třeba kupuje zrovna tady v Crossu a ty teda spokojený nejsou. Hodně lidí tady podělavá, a když se jich zeptáš, odkud to berou, tak nikdy neprásknou svoje dealery – jsou prostě jenom bílý koně, který přinášejí svinstva no. Udělalo se mi jednou blbě po extázi, ale to jen z toho důvodu, že jsem později zjistil, že v ní byl i pervitin. Navíc jsem měl něco i v pití, takže to bylo trochu divočejší, no. Trochu se mi zvrhla párty. Po tom pervitinu jsou takový hodně depresivní dojezdy. Většinou to řeším spánkem, snažím se to prostě přespat. Na nikoho nejsem zlej, prostě si zalezu domu a spím.“ Aron.

„Většinou si sháním extáze od dobré kamarádky, takže věřím tomu, že to je v pohodě. Ona má zkušenosti s LSD, různými houbičkami a hulí na různých akcích, a tak jsem věřila tomu, že je důvěryhodný zodpovědný zdroj. Většinou mi je dobře po párty obecně. Nezvracím, nemotá se mi hlava, většinou všechno dobrý, netrpím ani na kocoviny, asi to moje tělo všechno dobře zvládá. Negativní zkušenost teda s užitím drogy nemám.

---

⁹² Špatné zážitky a účinky vyvolané intoxikací návykovou látkou. Poznámka autora.

⁹³ Stav při doznívání účinku látky, spojený primárně s agresí, psychickou podrážděností, únavou. Poznámka autora.

Řekla bych, ale že to je způsobené hodně tím, že fakt mám důvěryhodný zdroj a drogy nemíchám, ani s alkoholem, ani s ničím jiným.“ Bára.

„Většinou ke mně drogy přijdou, tak nějak samy. Když mi bylo tak šestnáct, psala jsem známým, jestli o něčem neví, obcházela klub a vyptávala se. Teď už ne, když se to má stát, stane se to i bez mé pomoci. Asi bych za to už ani neplatila. Zároveň bych si nikdy nevzala drogu od úplně cizího, neproověřeného člověka. Tím myslím, že třeba, když to je kamarád kamaráda, který má zkušenost, tak to je pro mě ok, ale abych si na párty koupila extázi od prvního člověka, co potkám, to určitě ne. Každá droga není kvalitní, proto si fakt hlídám, jestli ty lidi znám. Stalo se mi nespočetněkrát před lety, že jsem si vzala extázi a nakonec jsem zjistila, že to je plné pervitinu, což bych si nikdy nedala, kdybych o tom věděla. Po akci mám většinou špatný pocit, depku a tak. Po extázi vím, že třeba ještě další noc neusnu, ale nejsem na dně tak moc, jako když je ta extáze řízlá pervitinem, to jsou úplně nechutný dojezdy. Mám z minulosti tolik špatnejch zkušeností, že nevím, kde začít. Ale to jen proto, že jsem byla nezkušená. Nezodpovědně jsem do sebe házela vše, co mi přišlo pod ruku. Ale zároveň to je i chyba lidí, co vám to dají, když ví, že to neumíte, když vidí, jak vypadáte a když vědí, že to co vám dají, není dobrý na něco jiného.“ Lucie.

„Kdykoliv si cokoliv dávám, tak si to kupuju od kamaráda, kterému věřím, že by mi nic špatného neprodal. Vyrůstali jsme spolu, tak mu nějakým způsobem důvěřuji. Možná je to díky tomu, že je беру od toho stejného, pro mě důvěryhodného zdroje, ale nikdy se mi nic takového nestalo a nemám ani pocit, že by mi to nějak špatně ovlivňovalo psychiku, těžko říct, jestli je to tím, že se mám obecně hodně pod kontrolou nebo jsem jen resistantní.“ Miloš.

„Mám to většinou tak, že sedím a droga ke mně tak nějak přijde sama. Vždycky mi ji někdo nabídne nebo se zeptá, jestli nechci tohle nebo támhleto a takhle doputuje. Kvalita té drogy je závislá na tom, od koho to doputuje – když od dobrejch lidí, je to dobrý, když od špatnejch, tak kvalita je o ničem. Na druhou stranu, když přicházejí lidé, od kterých jsem si v minulosti koupil kvalitní drogu, radši si vezmu od nich, protože vím, že mi to neudělá žádný špatný stav. Snad každěj měl někdy blbej stav. Díky tomu, že většinou jsem v dobrý partě, tak vlastně ani nemám obavu z těchto situací. Ono hodně pomáhá i to, když máš nějakou podporu kolem, pak je ten dojezd o půlku snazší. Navíc mám ozkoušeno, že mi

pomáhá led na čelo případně třeba masírování ledovou plechovkou nebo lahví s pitím po zádech. Ale je to hodně o psychickým rozpoložení.“ Standa.

„Mám drogy od kámošů z party, občas si je od někoho koupím takhle v klubu, ale to spíš méně. Vím, že to dealeri hodně šmelí a nemá pro mě smysl, abych se zbytečně cpala něčím, co ani nevím, co je, když tu kamarádi mají něco kvalitního. S kvalitou jsem spokojená, pokud to беру od známých. Když to kupuji kdekoliv jinde, tak to je fakt extáze od extáze. Co se týče působení na psychiku a tělo, tak většinou je to v pohodě. Mám za sebou několik badtripů a zkušeností s fakt špatnejma extázema. Hodně to dneska mixují s pervitinem, tak ráno bejvaj depresivní dojezdy. Teďka už mám pocit, že tyhle situace tak nějak sama ustojím, ale na uplných začátcích experimentů to bylo náročný, jak to neznáš, tak tě to vykolejí.“ Klára.

5.7.4. Bezpečí respondentů v rámci noční zábavy

Respondenti byli tázáni, jestli noční zábavu vnímají jako bezpečnou. Pokud ji tak nevnímají, tak jestli je napadají opatření, kterými by se situace v klubech a na festivalech mohla zlepšit. I ti bez negativních zkušeností vnímají, že se dalo konkrétními změnami zlepšit klubové a festivalové prostředí, aby bylo pro návštěvníky bezpečnější.

V této kategorii se respondenti rozcházejí. Přinášejí mnoho návrhů a opatření, která by chod noční zábavy udělala, dle jejich názoru, bezpečnější. Tři se shodují na tom, že prostředí noční zábavy navštěvují s dalšími přáteli a pohlídají se navzájem. Jeden respondent mluví o tom, že se vyhýbá rizikovým prostorům. Dále respondenti mluví o tom, že by uvítali klidové zóny a preventivní programy v prostředí noční zábavy častěji.

„Pro mě osobně je bezpečná, ale je to asi tím, že o tom nějakým způsobem přemýšlím – nepohybuju se tam, kde to cejtím jako nebezpečný, vyhýbám se temným zákoutím. Slyšel jsem historky o tom, jak se lidi někde zfotovali a ráno se probrali bez věcí, bez peněz, dokladů úplně jinde, ale tím, že se mám pod kontrolou, tak s tímhle moc nepočítám. Navíc většinou chodím na párty s kámošema, takže se tak nějak i navzájem pohlídáme. Pokud se má něco změnit, je to myšlení a chování lidí.“ Aleš.

„Rozhodně by hodně pomohlo, kdyby lidi přestali ty drogy šmelit. S tím se ale nedá počítat, protože chce na tom každéj vydělat. Hodně by asi bodlo, kdyby třeba byl v klubu nějaký člověk, kterej by se snažil kontrolovat tu situaci, aby se nikomu nic nestalo – nemyslím fízla, ale někoho, kdo by se občas prošel po klubu a omrkl, jestli někdo nepotřebuje třeba zavolat taxíka domů nebo prostě jenom trochu vody.“ Aron.

„Osobně se cejtím bezpečně, právě díky tomu, že chodím na akce s partou kámošů, ale myslím si, že by určitě mělo smysl, kdyby bylo víc stánků s informacemi, někým, kdo té problematice rozumí a kdo by se o tebe v nejhorším trochu postaral. Chillout zóny⁹⁴ by taky nebyli od věci.“ Bára.

„Tak toho mě napadá opravdu dost. Myslím, že by lidé museli být více ohleduplnější a všímat si, když je někomu zle, pomoci mu. Oni by to taky stejně chtěli, když by byli na špatné vlně. Já vždycky ráda pomůžu, chodím se i s úplně cizími lidmi projít, koupím jim vodu, zajistím mu odvoz, popřípadě doprovodím domů. Také by security museli být přijatelnější a ne furt skini, co ti ještě dají po tlamě, za to, že se bavíš. Oni jsou placeni také za pomoc a ne jen za vyhazování. Jestli ne, nerozumím tomu, proč si berou kolem dvou tisíc za noc. Málo kdy jsem narazila na pohodáře. Jako další věc na vylepšení by bylo super, na každé větší akci mít ty ovocné stánky, co děláte teďka tady vy! Nektarinka vždycky zatím pomohla a voda je taky skvělá. Navíc ten pocit, že se tu o tebe má kdo postarat, je k nezaplacení.“ Lucie.

„Tyjo, tohle prostředí vůbec jako bezpečný nevnímám. Myslím si, že se v něm pohybuje hodně feťáků, který berou víc než o víkendech. Když ti lidé berou jen o víkendech nebo na festáčkách, mám pocit, že to nějakým způsobem zvládnou líp ustát. Rozhodně by mi přišlo fajn, kdyby na všech festivalech třeba byli takový ty chillout zóny, jako bývají poslední roky na velkých festivalech.“ Miloš.

„Rozhodně by hodně pomohlo, kdyby se každéj naučil znát sám sebe a kdyby lidi byli trochu ohleduplnější – občas se zeptali kámošů, jestli jsou ok. Případně, když někde vidí vyjetýho člověka, kterej je ztracenej, tak aby mu pomohli. Měli bysme si všímat sebe navzájem!“ Standa.

---

⁹⁴ Výše v textu pojmenováno také jako klidové zóny či relaxační zóny. Poznámka autora.

„Myslím, že by bylo potřeba, aby lidi chodili na párty ve více lidech. Bezpečnější to udělá i to, že se o tebe někdo na party postará a dá ti napít vody. Ne vždycky to tak ale je. Určitě i nějaká ohleduplnost okolí. Vlastně i ty stánky s vodou a ovocem mi přijde, že by byly potřeba na každou párty.“ Klára.

5.7.5. Strach či stud při testování

Respondenti byli dotazováni, zda by se cítili ohroženi v situaci, kdy by měli možnost kvalitu látky otestovat, jakož i na to, co by v nich pocit ohrožení vzbuzovalo. Dále byli dotazováni na to, zda v případě, že by je test kvality látky i tak zajímal, by byli schopni najít jiné řešení, jak si kvalitu látky nechat otestovat.

Všichni respondenti se shodují v tom, že by se necítili špatně. Dva respondenti shodně uvádějí, že by se necítili komfortně v situaci, kdy by byla na blízku kriminální či jiná složka policejního sboru. Jeden respondent říká, že není dealer, a tak nevidí důvod cítit obavy. Dva respondenti se zároveň shodují na tom, že by pro testování bylo ideální, kdyby bylo na nějakém klidném místě, či v odděleném prostoru.

„Určitě by mi to nebylo blbý. Když mi není trapný vzít si u stánku pomeranč a vodu, tak proč by mi mělo být trapný si otestovat drogu? Je to pro mě úplně to samý. Nejsem dealer, nemám důvod mít strach. Když by mi to bylo blbý, asi bych sem poslal kámoše.“ Aleš.

„Nestyděl, přijde mi to jako dobrej nápad. Rozhodně by mi asi nebylo příjemný, kdyby to testovali policajti nebo tak někdo, ale jinak si myslím, že by to mohlo bejt užitečný. Nebylo by možná úplně od věci zařídit na to nějakou klidnej kout.“ Aron.

„Určitě bych se nestyděla si přijít otestovat extázi ke stánku. Vnímám to jako celkem bezpečnou situaci, to by mi bylo daleko trapnější, jít si to otestovat třeba někam, do nějakého centra nebo tak něco. Takhle na té párty v rámci večera by to bylo určitě prima, tu možnost mít.“ Bára.

„Asi bych se nestyděla. Nevidím na tom nic špatného. Přijde mi ta možnost testování zajímavá. Vím, že všude v zahraničí se to normálně dělá, vlastně ani nevím, proč

se to u nás nesmí. Možná by mě trochu stresovalo, že by kolem třeba mohla jít akorát kriminálka, ale určitě bych si to šla otestovat i za těchto podmínek.“ Lucie.

„Pokud by to bylo legální, tak bych se rozhodně nestyděl. Přijde mi, že pokud by mě u toho třeba nemohli kontrolovat provozáci klubu nebo festivalu a vyhodit mě, tak bych si to otestoval, kdybych zrovna neměl látku od toho kamaráda. Kdybych tam nechtěl sám, někoho bych tam poslal.“ Miloš.

„Určitě bych se necejtíl v ohrožení. Víím, že v zahraničí tyhle věci fungují a lidem to tam není blbý, tak proč by mělo mě? Navíc si říkám, že někdy bych chtěl otestovat i sám sebe, abych věděl, jestli třeba už toho na to tělo nemůže bejt moc.“ Standa.

„Záleželo by na tom, jak by to probíhalo. Úplně nejlepší by bylo, kdyby si mohl člověk přijít třeba k někomu do stánku, kde se dá i zavřít. Že by na mě nikdo nekoukal. Zároveň, ale kdyby ta možnost byla a třeba to nebylo kontrolovaný policií nebo by se to smělo, tak by mi to nevadilo a přišla bych, případně bych poslala někoho, kdo by neměl strach, že ho u toho někdo uvidí.“ Klára.

5.7.6. Vzdání se části látky vs. vědomí kvality látky

Při testování se část látky odebere a použije právě pro test. Otázky rozhovoru tak byly cílené i na to, zda si toho byli respondenti vědomi a zda by byli ochotni tuto část obětovat.

Respondenti se jednohlasně shodují, že by byli ochotni kus látky věnovat na test. Dva respondenti se vyjádřili i k tomu, že by jim nevadilo za službu platit, ačkoli tato otázka vůbec nebyla položena.

Zároveň se tři respondenti dotázali na to, jak velká část látky by se odebírala. Této skutečnosti se dotýká respondent Aleš. Pro mladší uživatele může hrát roli i to, jak velké množství látky je odebíráno, hlavně kvůli finančním důvodům. Ovšem i přes to se všichni respondenti shodují, že by byli látku ochotni na testování obětovat, pokud by se jednalo o malé množství.

„Jasně, že jo. Chápu, že třeba mladším lidem by to mohlo lézt do peněz, ale na druhou stranu, když máš vědomí, že bereš čistou drogu, tak to za ty prachy stojí. Nevadilo by mi ani, kdyby tahle služba byla zpoplatněná.“ Aleš.

„Určitě bych s tím neměl problém. Jak velkej kus se sebere? To bude asi jen malinká část ne? Jestli by to bylo tak, tak jednoznačně ano. Radši bejt ok, než si vzít něco a mít blbej dojezd.“ Aron.

„Určitě bych kus drogy dala na test. Já jsem člověk, kterej se o sebe bojí, ale zároveň člověk chce zkusit všechno v životě třeba jednou, dvakrát. Cejtla bych se daleko klidnější, kdybych věděla, co do sebe vpravuji. Navíc by mi ani nevadilo, kdyby to bylo z nějakej malej poplatek.“ Bára.

„Záleží, jak velkou část, ale jestli to je jen drobeček, tak určitě. Vím, že v cizině to normálně dělají jen ze stěru, před pár rokama jsem byla v Amstru, tak už jsem i viděla, jak se to dělá.“ Lucie

„Tak to je snad jasný, že jo. Když chceš vědět, jak se věci maj, tak se za ně platí. S tím, že by to z tý drogy muselo bejt nějak odebraný se počítá.“ Standa.

„Kdyby to byl jen malej kousek, tak určitě jo.“ Klára.

5.7.7. Smysluplnost testování z pohledu respondentů

Respondenti byli tázáni po otázkách smyslu testování. Byli též dotazováni, zda by tato služba mohla mít důsledky na kvalitu a bezpečí nočního života i jejich osobního pocitu.

Všichni respondenti se shodují, že v metodě testování smysl nalézají. Dva respondenti se shodují, že metodu testování znají. Jedna respondentka má osobní zkušenost z ciziny. Respondenti zároveň mluví o tom, že by se cítili bezpečněji. Ve velké míře opakují, že testování by mohlo mít velký smysl pro jejich přátele. Význam vidí v tom, že by jejich přátele mohli vědět, jestli si berou čistou látku, a snížit tak rizika užívání.

„Slyšel jsem o nějakým testování z ciziny, kdy ty na to jen nastříkáš sprejem nějakou vodičku na ten prášek a ono ti to pod UV světlem ozáří, co je třeba kokain a co

není. To by třeba kvalitu mého nočního života zvednout mohlo. Určitě mi to dává smysl. Já mám pocit, že tu kvalitu drogy už jsem schopnej tak nějak odhalit a mít se od kontrolou, i když je to méně kvalitní, ale mám kolem sebe kámoše, kterejm by to rozhodně mohlo zlepšit večer nebo celej festák.“ Aleš.

„Důsledky? Mohlo by mi to pomoci zbavit se blbejch dojezdů, jinak mě nic nenapadá. Smysl mi přijde v tom, že když si nejseš jistej, tak prostě přijdeš a otestuješ. Hodně lidem podle mě drogy do ruky nepatří, protože nejsou schopný zvládat badtripy a dojezdy a tak. Myslím si, že by tohle mohlo trochu změnit tu situaci. Víš co, oni to stejně brát nepřestanou, tak by bylo dobrý, kdyby mohli aspoň brát čistý věci.“ Aron.

„Určitě bych měla klidnější pocit z párty a festivalů a měla bych možnost si to užít více. Smysl v tom vidím určitě. Hlavně mám spoustu známých a kamarádů, co pravidelně na party užívají drogy, pro ně by to bylo určitě fajn a aspoň bych se o ně nemusela tolik bát. Setkala jsem se i se situacemi, kdy se lidem kolem udělalo špatně a to bezpečí, když si můžeš látku otestovat a zároveň se tu o tebe má kdo postarat, je velmi příjemný.“ Bára.

„Určitě minimálně pocitově bych se cítila líp. Navíc, když bych si nebyla jistá, co jsem dostala, mohla bych si zjistit, jestli to je čistá nebo mixovaná extáze. Napadá mě, že i pro dealery by to mohla bejt dobrá vychytávka a naopak pro ty, kteří to s něčím mixujou, by byli ve ztrátě. Navíc, když by zákazník nebyl spokojen, roznesl by to všem ostatním a ten člověk by už ten večer nic neprodal. Vlastně docela velkejch, v tom Amsterdamu to tam testujou ve velkým a přijde mi, že právě díky tomu, jsou ty akce tam mnohem bezpečnější. Navíc, jak jsem mluvila o těch securitácích, ti tam fungují víc, jako zdravotníci. Myslím, že by to unesli i český kluby.“ Lucie.

„Říkám si, že kdybych věděl, že tohle testování mohu využít, tak bych si třeba občas mohl v klidu vzít látku i z jiného zdroje a nelpět tak na tom svém kamarádovi. Určitě mi to přijde, jako taková zlatá střední cesta. Líbí se mi na tom, že by to bylo na dobrovolný bázi – zajímá tě, co si dáváš, tak si to otestuj, je ti to jedno? Tak si dej, co chceš.“ Miloš.

„Tak tím, že bych si mohl zjistit, jestli je to čistý, tak bych mohl předejít různým badtripům, což by se občas docela hodilo. Je hodně lidí, který drogy mění a řekl bych, že

to je hodně tím, že jsou nekvalitní. Myslím, že by to mohlo pomoci třeba těmhle lidem kolem mě.“ Standa.

„Mohla bych předejít těm špatným zkušenostem, které mám z minulosti. Jak už jsem říkala, mám pocit, že to už umím kontrolovat lépe, ale stejně, je fajn, když prostě víš, že si dáváš čistou látku. Pomohlo by to mě i mým kamarádům. Zároveň by se tím dali odhalit nekvalitní drogy a možná teda i nějací špatní dealeri a lidi by se naučili si od nich nekupovat.“ Klára.

5.8. Vyhodnocení výzkumu

Jeden z mnoha obecných stereotypů, který se pojí k prostředí noční zábavy, je ten, že návštěvníci klubů a festivalů nepřemýšlejí o tom, co užívají, jakým způsobem a jaká to sebou může přinést rizika. Z výsledků rozhovorů vyplývá, že respondenti o svém bezpečí více či méně přemýšlejí.

Provedený kvalitativní výzkum ukázal, že situace v klubech je pro návštěvníky bezpečná pouze ve chvíli, pokud znají zdroj, od kterého si nealkoholové návykové látky berou. Někteří respondenti se též odkazují na pasivitu klubů a jejich vedení. Vyjadřují též nepochopení, proč osoba zodpovědná za bezpečí v klubu, což je primárně pracovník security služby, neumí například první pomoc a primárně krizové situace, ve kterých se setkává s intoxikovanými lidmi, řeší vyhozením návštěvníka z klubu.

První z výzkumných otázek se ptala po **smyslu testování** z pohledu rekreačních uživatelů nealkoholových návykových látek. Z provedeného kvalitativního výzkumu je zřejmé, že respondenti považují možnost testování za smysluplnou. Odkazují se v mnoha případech též na potřebnost takové služby pro své přátele. Někteří zmiňují, že když by v klubu byla možnost testovat, ještě ten večer by se dalo zjistit, který z dealerů v klubu přináší kvalitní látku a dalo by se předejít mnoha špatným situacím. Tento rozměr lze vnímat jako harm reduction boj s nekvalitními drogami. Užití nekvalitní látky je primárně spojené s nevolností, špatným psychickým rozpoložením či ranními depresemi. Respondenti oceňují i další služby preventivních a intervenčních programů v prostředí noční zábavy. Vyhovuje jim možnost potravinového servisu v podobě vitamínů a vody, klidové zóny, ale i povědomí pracovníků o první pomoci intoxikovanému.

Druhá výzkumná otázka se ptala po tom, jaký pocit v respondentech budí **představa, že se při testování kus látky odebere**. Otázka měla vést i k tomu, aby si respondenti uvědomili, že by museli něco obětovat. Byla zaměřena primárně na zvědomení

toho, že v situaci, kdy by testování bylo poskytováno zdarma, i za této situace by je to něco stálo. Dva respondenti se vyjádřili i k tomu, že by za test byli ochotni i zaplatit. Tento rozměr výzkumník sám nepřinesl a vycházel pouze z iniciativy respondentů. Z předešlého vyplývá, že všichni respondenti jsou s nezbytností obětovat část látky za účelem testování její kvality srozuměni a shodují se na tom, že by jim to nevadilo. Tři respondenti se dále dotazují, o jak velké množství látky by se jednalo. Všichni respondenti by zároveň vnímali jako bezpečné, kdyby byl k testování uzpůsobený prostor v klubu. Několik z nich se vyjádřilo i k tomu, jak by takový prostor měl vypadat, kdy za funkční a bezpečné prostředí považují oddělenou či klidnou část klubu, kde by mohli být v soukromí s pracovníkem prevenčního a intervenčního stánku. Pro jednu respondentku je klubové prostředí více uvolněné než laboratoř či centrum a cítila by se bezpečněji, kdyby bylo možné testovat zde.

6. Závěr

Bakalářská práce se věnovala možnosti testování nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy. Vymezovala pojmy, které byly v práci použity, a to za účelem pochopení jejího smyslu jako celku. Byla popsána rizika spojená s užíváním nealkoholových návykových látek v prostřední noční zábavy a dále pak strategie a nástroje, kterými je možno jim předcházet. Jde hlavně o přístup harm reduction (přístup zaměřený na snižování rizik) a o přístup public health (přístup zaměřený na ochranu veřejného zdraví). Jak je z práce zřejmé, uvedené principy jsou pro přístup k problematice návykových látek a postavení jejich uživatelů velmi důležité a např. OSN je považuje za součást lidských práv. I českými odborníky je přístup považován jako funkční nástroj nejen v sociálních službách, a to navzdory tomu, že v přístupu ministerstva vnitra nelze nalézt podporu ani pro přístup snižování rizik ani pro možnost testování kvality látek v prostředí noční zábavy. Dále v práci byly popsány programy, které právě tyto přístupy aplikují v prostředí noční zábavy. Jednalo se o programy české i zahraniční. Zároveň byly zmíněny hlavní rozdíly, kterými se české a zahraniční programy odlišují. Jedná se o již zmíněné testování, které zahraniční programy nabízejí jako standardní službu. Většinou k této možnosti mají uděleny zákonné výjimky, právě za účelem poskytování dané služby. Díky těmto službám je snižování rizik v prostředí noční zábavy naplňováno aspoň z malé části. Problém je shledáván i v tom, že cílové skupině přímo v prostředí noční zábavy se žádné další sociální ani jiné služby uplatňující principy snižování rizik či ochrany veřejného zdraví nevěnují.

Teoretická část též nabídla vhled na vývoj situace týkající se testování kvality nealkoholových návykových látek v České republice. To je v tuto chvíli zakázáno. Podnětem ke změně bylo vyjádření ministerstva vnitra v roce 2010, které nebralo v potaz harm reduction rozměr a s tvrzením, že extáze je nebezpečná i bez příměsí, testování represivně zastavilo. Ministerstvo ovšem nepřináší žádná jiná řešení či alternativy, které by prostředí noční zábavy ošetřily a učinily bezpečnějším.

Práce též poukázala na to, že odborná veřejnost, jak česká, tak světová, tuto formu snižování rizik považuje za funkční nástroj pro práci s klienty v prostředí noční zábavy. Stávající přístup České republiky k otázce testování kvality nealkoholových návykových látek pak nutně vyvolává otázku, zda v tomto případě stát nepřekračuje vymezené meze regulace osobní svobody člověka, a to v rozporu s hodnotou lidské důstojnosti tohoto

člověka, stejně jako otázku, zda je tato forma represivního přístupu skutečně legitimní cestou protidrogové politiky.

Empirická část byla provedena formou polostrukturovaného rozhovoru. Zreflektovala situaci v klubech a přináší pohled na situaci prostřednictvím rozhovorů s respondenty. Respondenti byli vybráni v první fázi formou náhodného výběru, dále metodou snowball. S myšlenkou, že odborníkem na problém je klient, se výzkumník tázal respondentů na jejich názor na testování nealkoholových návykových látek v prostředí noční zábavy, a na to, zda je pro ně tato služba smysluplná. Druhá výzkumná otázka byla zaměřena na to, jaký pocit v respondentovi budí představa, že pro provedení testu je nutné odebrat část látky. Mimo výzkumné otázky byli respondenti dotazováni i na to, jakou roli pro ně hraje prostředí, kde užívají, jestli mají negativní zkušenosti s užíváním látek a jestli vnímají kluby jako bezpečné prostředí. Na obě výzkumné otázky se podařilo odpovědět.

Výzkumný vzorek není tak široký, aby se výsledky daly zobecnit na celou populaci. Vyplývá z něj však, že respondenti mají snahu udržet nebo zlepšit si svůj zdravotní stav a nevystavovat se zbytečným rizikům v prostředí noční zábavy. O svém chování v klubech přemýšlejí a projevují zájem o služby s testováním spojené, někteří s těmito službami mají zkušenosti ze zahraničí. Respondenti projevili zájem vědět, jak velký kus látky se pro účely testování odebírá. Žádný z nich neprojevil odpor nebo nesdílel, že by kvůli velikosti látky testování odmítl.

Seznam použitých zdrojů:

BALÍKOVÁ, Marie. *Forenzní a klinická toxikologie: laboratorní toxikologická vyšetření*. 2. doplněné vydání. Praha: Galén, 2017. ISBN 978-80-7492-304-3.

BRUNT, Tibor a kol. *The Drug Information and Monitoring System (DIMS) in the Netherlands: implementation, results, and international comparison*. Drug Test. Anal. 2011.

BRUNT, Tibor. Editor českého čísla: MRAVČÍK, Viktor. *Opatření směřující k řešení problematiky užívání alkoholu a drog v prostředí noční zábavy*. Zaostřeno. Praha, 2017, duben (2). ISSN 2336-8241.

BRUNT, Tibor. Editor českého čísla: MRAVČÍK, Viktor. *Testování drog jako nástroj minimalizace rizik u rekreačních uživatelů drog*. Zaostřeno. Praha, 2017, leden (1). ISSN 2336-8241.

CALAFAT, Amador, Karl BOHRN, Juan MONTESSAT, et al. *Nightlife in Europe and recreative drug use*. Palma de Mallorca, Spain: Irefrea, 1999.

DRÁPALOVÁ, Eva. *Metodika harm reduction a preventivních programů v prostředí zábavy v ČR*. Praha: Univerzita Karlova, 2009.

HANDBOOK HEALTHY NIGHTLIFE TOOLBOX. *How to create a healthy & safe nightlife*. Trimbos-instituut. 2010.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.

CHILLI.ORG. *Projekt Safer Party*. Nepublikovaný text žádosti o dotaci. Praha: Chilli.org, o.s. 2010.

KALINA, Kamil. *Jak žít s psychózou*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-563-6.

KALINA, Kamil. *Úvod do drogové politiky: základní principy, pojmy, přístupy a problémy*. In: KALINA a kol. (2003). *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha, Úřad vlády ČR/NMS.

KALINA, Kamil, David ADAMEČEK, Ivana BARTOŠÍKOVÁ, David BAYER a Pavel BÉM. *Drogy a drogové závislosti I: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003.

KANDLER, Michal. *Možnosti rozvoje systému harm reduction služeb poskytovaných terénním programem CPPT na tanečních akcích*. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Michal Svoboda. 2008.

KEIJERS Leos, a kol. Participatory evaluation of a Dutch warning campaign for substance-users. Health Risk Soc. 2007.

METODICKÁ PŘÍRUČKA TP DROP IN. Manuál pro pracovníky v přímé péči. Praha. 2017.

MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog pro Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: Česká republika*. Praha: Úřad vlády ČR, 2002-. ISBN 978-80-7440-056-8.

MRAVČÍK, Viktor a kol. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2003*. Praha: Úřad vlády ČR. 2004.

MRAVČÍK, Viktor a kol. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2005*. Praha: Úřad vlády ČR. 2006.

MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog pro Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti 2015: Česká republika*. Praha: Úřad vlády ČR, 2016. ISBN 978-80-7440-200-5.

MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016*. Praha: Úřad vlády ČR, 2017.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MIOVSKÝ, Michal, Viktor MRAVČÍK a MIKLÍNOVÁ. *Minimalizace škod a rizik*. In: MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013 ISBN 978-80-262-0366-7.

NEUMANOVÁ, Jana. *Safer night life projects: Outreach at Crew*. Příspěvek přednesený na konferenci Safer Party 2008, Pardubice, 16.8.2008.

ŠUSTKOVÁ-FIŠEROVÁ, Magdalena. *Taneční drogy. Postgraduální medicína: odborný časopis pro lékaře*. Praha. 2014.

ŠUSTKOVÁ-FIŠEROVÁ, Magdaléna a Tomáš PÁLENÍČEK. *Testování tablet "extáze" – kvantitativní analýza obsahu*. Praha. 2014.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Zdroje online:

DROGY-INFO. *Taneční drogy souhrn* [online]. 2014 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://txt.www.drogy-info.cz/index.php/drogova_situace/ilegalni_drogy/tanecni_drogy/tanecni_drogy_souhrn.

DROGY INFO. *Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: glosář pojmů* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=80>.

DRUG SCOUTS: *Projektinformationen*. [online]. 2010 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.drugscouts.de/info>.

ELIŠKA WAGNEROVÁ. *Text Elišky Wagnerové o pojetí lidské důstojnosti u příležitosti kolokvia Ústavního soudu s Aharonem Barakem* [online]. 18.6.2014 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <http://eliskawagnerova.cz/aktuality/text-elisky-wagnerove-o-pojeti-lidske-dustojnosti-u-prilezitosti-kolokvia-ustavniho-soudu-s-aharonem-barakem>.

EXTÁZE (MDMA). *Internetová poradna* [online]. 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.extc.cz/extaze--mdma-.html>.

FARMAKOLOGIE. *Neuropsychofarmakologie a prevence drogových závislostí* [online]. 2004 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://farmakologie.lf3.cuni.cz/drogy>.

CHECK OUT. *Information & Beratung*. [online]. 2010 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://www.checkyourdrugs.at/data/_static/intern/06/index.html.

INFO DROGY. *Pervitin a metamfetamin* [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.infodrogy.estranky.cz/clanky/pervitin--metamfetamin-.html>.

Joint Open Letter by the UN Working Group on Arbitrary Detention; the Special Rapporteurs on extrajudicial, summary or arbitrary executions; torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; the right of everyone to the highest attainable standard of mental and physical health; and the Committee on the Rights of the Child, on the occasion of the United Nation General Assembly Special Session on Drugs, s. 6 [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Health/UNGASS-joint_OL_HR_mechanisms_April2016.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovisko MV a Policie ČR k testování tablet extáze na taneční scéně* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-tablet-extaze-na-tanecni-scene.aspx>.

MONITORING RESULTS OF THE TRANS EUROPEAN DRUG INFORMATION (TEDI) PROJECT [online]. 2015 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://energycontrol-international.org/wp-content/uploads/2016/04/Drug-Testing-in-Europe-Monitoring-Results.pdf>.

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SKPV ČR. *Prevence* [online]. Praha, 2010 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-873871.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. *Statistiky řízení motorového vozidla po užití návykové látky*. [online]. 2014. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2008-zaostreno-na-drogy/02-08-drogy-a-rizeni>.

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. *Užívání drog na taneční scéně*[online]. 2014. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2014/uzivani-drog-v-populaci-2014/uzivani-drog-ve-specifickych-skupinach-populace-2014/uzivani-drog-na-tanecni-scene-2014/#sdfootnote1sym>.

NÁVYKOVÉ LÁTKY. *Informační portál o drogách a návykových látkách* [online]. 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://navykovelatky.cz/tanecni-drogy/extaze>.

OBEČNÝ KOMENTÁŘ VÝBORU OSN PRO PRÁVA DÍTĚTE. *Děti ulice*. [online]. 2016. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f21&Lang=en.

PODANÉ RUCI. *Program terénní práce v prostředí noční zábavy* [online]. 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/informace-o-organizaci/aktuality/program-terenni-prace-v-prostredi-nocni-zabavy>.

PROGRESSIVE O.S. *Party harm reduction* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.progressive-os.cz/party-harm-reduction>.

STATISTIKA MLÁDEŽ A DROGY 2013. *Brněnské školy*. A Kluby ČR o.p.s. [online]. Brno, 2013. Dostupné z: <http://www.akluby.cz/Files/DrogyAMladez-Vyzkum13.pdf>.

TECHNO PLUS. *Informer ne nuit pas á la santé* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://technoplus.org>.

ÚŘAD VLÁDY ČR. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2013 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/16610704-Zaostreno-na-drogy-5-obsah-definice-rekreacni-uzivani-drog-zasadni-vyzva.html>.

Zákony a právní dokumenty:

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách.

Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích.

Zákon č. 258/2000 Sb., zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

Důvodová zpráva k zákonu č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu.

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04.

